

**HELSINGIN
TEOLLISUUSTEKNIKOT r.y.**

1925 – 1975

**HELSINGIN
TEOLLISUUSTEKNIKOT r.y.
50 VUOTTA**

1925 – 1975

**Laatinut
Ensio Heikkilä**

Sisällysluettelo

	Sivu
Lukijalle	5
I Helsingin vaiheita	7
II Ammattiyhdistysliikkeen synty	15
III Ammatillinen järjestäytyminen Suomessa	16
IV Teknikkokoulutus	17
V Teknikkojen järjestäytymisen alku	19
VI Liitto syntyy	25
VII Toimintaa ja ongelmia	27
VIII Veteraanien kertomaa	29
IX Kerhot toiminta-aktiivisuuden virittäjinä	32
X Suunta työmarkkinatoimintaan	40
XI Taustakehitys	44
XII Sopimuspolitiikka yhdistyksen vaikutuskohteena	46
XIII Työpaikkayhdistysten kausi	50
XIV Osallistumisen ongelmat	51
XV Yhdistyksen tiedotustoiminta	55
XVI Oma toimistohuoneisto	56
XVII Yhteydet liiton hallintoon	57
XVIII Yhdistys osana voimistuvaa kokonaisuutta	59
XIX Liiton pitkäaikaisen puheenjohtajan sana	59
Yhdistyksen virkailijat vv. 1925—1975	65
Lähteitä	67

Lahtisen Kirjapaino
Helsinki 1979

Lukijalle

Helsingin Teollisuusteknikot r.y. on monessakin suhteessa merkittävä ja uraauurtava yhdistys Teknisten Liiton ja siten teknisen toimihenkilökunnan järjestöllisen yhteistyön saralla. Yhdistyksemme oli nimittäin ensimmäinen v. 1925 perustetun Suomen Teollisuusteknikkojen Liiton yhdistyksistä ja toimi aloitteentekijänä liittoa luotaessa. Yhdistyksemme perustajaveteraanit olivat myös keskeisiä henkilöitä liiton tehtävissä. Sittenkin teknisten toimihenkilöiden järjestötoiminnan laajentuessa yhdistyksemme jäsenet ja edustajat ovat olleet vuosikymmenien ajan näkyvillä paikoilla liitto- ja keskusliittotason hallinnossa. Tällä tavoin yhdistyksemme on alussa ja koko historiansa ajan vaikuttanut oleellisesti teknisten järjestötoiminnan kehittymiseen ja vaiheisiin.

Johtokunta on päättänyt julkaista tämän 50-vuotishistoriikin, joka täydentää järjestötoimintamme kuvaa liiton ja keskusliiton toiminnasta laadittujen historioiden ohella ja on samalla kunnianosoitus niille yhdistyksemme ja järjestötoimintamme uskollisille uurastajille, jotka vaivojaan säästämättä ovat kantaneet viestiä eteenpäin. Johtokunta toivoo, että tämän historian sanoma tavoittaa nykypolven tekniset ja edesauttaa sitä aatteellisuutta ja alttiutta, jota myös teknisten ammatyhydistystoiminta menestyäkseen välttämättä aina tarvitsee. Samalla johtokunta kiittää kaikkia tämän historian aikaansaamiseen myötävaikuttaneita.

Helsingissä, vuonna 1978

Helsingin Teollisuusteknikot r.y.
Johtokunta

I HELSINGIN VAIHEITA

Kun on kysymys pääkaupungissa toimivan teknisten yhdistyksen historiasta, lienee aiheellista aluksi kuvailla yleisin vedoin myös itse Helsingin vaiheita. Järjestöllinen toiminta on kytkennässä jäsenten asuin- ympäristön ja siis yhdistyksen kotipaikan historiaan sekä erityisesti talouskehitykseen. Helsinki on tässä suhteessa mitä kiitollisin kohde. Helsingin Teollisuusteknikot r.y. on aloittanut toiminnan v. 1925 ja ehtinyt jo varttuneeseen ikään. Mutta kotipaikan Helsingin historiallista kuvaa tarkastellessamme joudumme aluksi palautumaan paljon kauemmaksi ymmärtääksemme paremmin nuorempaa historiaa ja nykyaikaa.

Kaupungin perustaminen

Kun Ruotsin kuningas Kustaa Vaasa julkaisi 1. päivänä helmikuuta v. 1550 kauppaja purjehdussäännön, sen pääajatuksena oli silloisen Lyypekin kauppavallan vastustaminen ja Ruotsin kaupan kehittäminen. Asiakirjassa tuli esille markkinapaikan perustaminen Suomenlahden rannalle. Tämä kauppaja purjehdussääntö oli samalla Helsingin kaupungin perustamisasiakirja. Se johti pian käytännön toimiin. Mahtikäsky kaupungin perustamiseksi annettiin 12.6.1550. Rauman, Ulvilan (nyk. Porin), Tammisaaren ja Porvoon asukkaat saivat kehoituksen muuttaa Helsinkiin. Muutto ei siihen aikaan ollut kovinkaan helppoa. Tammisaaren ja Porvoon asukkaat ottivat asian vakavasti, mutta Ulvilan ja Rauman asukkaat eivät olleet niinkään helposti taitutettavissa. Helsingin kehitys lähtikin liikkeelle hyvin verkkaisesti.

Alunperin kaupungin sijoituspaikaksi suunniteltiin Santahaminaa, mutta se rakennettiin sitten Vantaanjoen kosken partaalle, nykyisen Vanhan Kaupungin alueelle. Siitä nimitys Vanha kaupunki.

Sijaintia muutettiin

Kului lähes vuosisata, ennenkuin Helsingin historiassa alkoi uusi vaihe. V. 1640 Ruotsi-Suomen kuningatar Kristiina määräsi kaupungin sijainnin muutettavaksi Vantaanjoen suulta lähemmäksi avomerta. Uudeksi paikaksi tuli Vironniemi, nykyinen Kruunuhaan ja Senaatintorin alue. Jo v. 1650 Helsinkiin liitettiin mm. Lauttasaaren sekä Talin alueet. Kaupunkia kohtasi ensimmäinen suuri tulipalo v. 1654, jolloin suuri osa Helsinkiä tuhoutui.

Värikkäitä tapahtumia

1600-luvun lopulla asukkaita oli vielä vähän, noin 1500, suurimman osan ihmisistä asuessa savupirtin tapaisissa majoissa. Helsinki oli kauan pienehkö asukasluvultaan. Tämä Helsingin historian vaihe päättyi v. 1713 Isoon Vihaan. Kaupunki poltettiin ennen sen luovuttamista venäläisille. Pikku vihan aikana kolme vuosikymmentä myöhemmin Helsinki säästyi tuholta. Kaupungin turvaksi ryhdyttiin v. 1748 rakentamaan Augustin Ehrensvärdin johdolla Viaporin, Suomenlinnan linnoitusta. Siitä tuli mahtava rakennelma.

Pääkaupungiksi

Suomen sodan aikana v. 1808 Helsinki joutui venäläisten haltuun. Kun sodan tuloksena koko Suomi liitettiin Venäjän yhteyteen, Helsinki määrättiin 8.4.1812 Turun sijasta Suomen pääkaupungiksi. Monet hallintovirastot ja korkeakoulut siirrettiin uuteen pääkaupunkiin. Helsingin—Hämeenlinnan rautatien valmistuminen v. 1862 vaikutti piristävästi talouselämään.

Vv. 1906—07 Helsingin väkiluku ylitti jo 100.000 asukkaan määrän. Pääkaupunki veti laajuudessaan väestöä puoleensa.

Suomen itsenäistyessä v. 1917 Helsinki oli vakiinnuttanut asemansa pääkaupunkina ja muodostui itsenäisessä maassa yhä keskeisemmäksi hallinto- ja kulttuurikeskukseksi.

Tekniikkaa tarvittiin

Kunnallistekniikkaa ryhdyttiin rakentamaan jo 1800-luvun jälkipuoliskolla. Kaasulaitos aloitti toimintansa v. 1860, sitä seurasivat vesijohtolaitos ja sitten sähkölaitos. V. 1890 perustettiin Helsingin Sähkövalaistus Osakeyhtiö. Vuosisadan vaihteessa oli toiminnassa neljäntäkymmentä sähkövoimakeskusta, jotka kaikki olivat yksityisten hallussa. V. 1909 valmistui Helsingin kaupungin sähkölaitos ja muutama vuosi sen jälkeen sähkönjakelu tapahtui pelkästään kaupungin toimesta. V. 1883 perustettiin Helsingin Telefoniosakeyhtiö ja sille vastapainoksi uusi yhtiö kolme vuotta myöhemmin. V. 1891 nämä yhtiöt muodostivat Helsingin Telefonyhdistyksen ja siitä alkaen kaupungin puhelin-toiminta on ollut puhelinomistajien muodostaman yhdistyksen hallussa. Sitä ei siis ole kunnallistettu, kuten on tapahtunut paljolti muualla maassa. Helsingin ensimmäinen teollisuusnäyttely oli Kaivopuistossa v. 1876. Tarkoitusta varten rakennettiin suuret näyttelyhallit ja näytteillepanijoita oli 2.000. Mukana olivat kaikki yhteiskunnan eri sektorit, ennen muuta teollisuus ja käsityöammattien harjoittajat. Näyttely oli menestys.

Teollisuuden alkuvaiheet

Sitä aikaisemmin Helsinkiin oli jo muodostunut useita teollisuuslaitoksia. Elettiinhan teollisuuden läpimurron kautta. Ensimmäinen Helsingin alueen tehdas oli C. G. Langeen Töölönlahden rannalle v. 1832 perustama portteri- ja etikkatehdas. Sama henkilö perusti vähän myöhemmin saippua- ja kynttilätehtaan, sitten tulitikkutehtaan. Niissä oli kuitenkin vain harvalukuisia työntekijöitä, tehtaat olivat vaatimattomia. Myös sahoja sekä lautatarhoja perustettiin.

Konepajoja ja muita tehtaita

Mutta pian alkoi kohota myös konepajoja. V. 1853 rakennettiin Hakaniemeen Fiskarsin konepaja. Viisi vuotta toimittuaan siinä oli jo 75 miestä työssä. Laitosta laajennettiin vuosikymmenien mittaan verrattain voimakkaasti. John D. Stenberg perusti Siltasaarelle Pitkänsillan korvaan konepajan v. 1882 ja konepajoja tuli lähivuosina lisää. V. 1855 mekaanikko Nicolai Smith sai oikeudet ajokalutehtaan perustamiseen. Hän luovutti ne sitten ins. O. Osbergin ja A. Baden tehdasyhtiölle. Siitä tuli pian Helsingin suurin tehdaslaitos mm. Venäjän valtion suurien tilausten vuoksi. V. 1875 tämän tehtaan palveluksessa oli

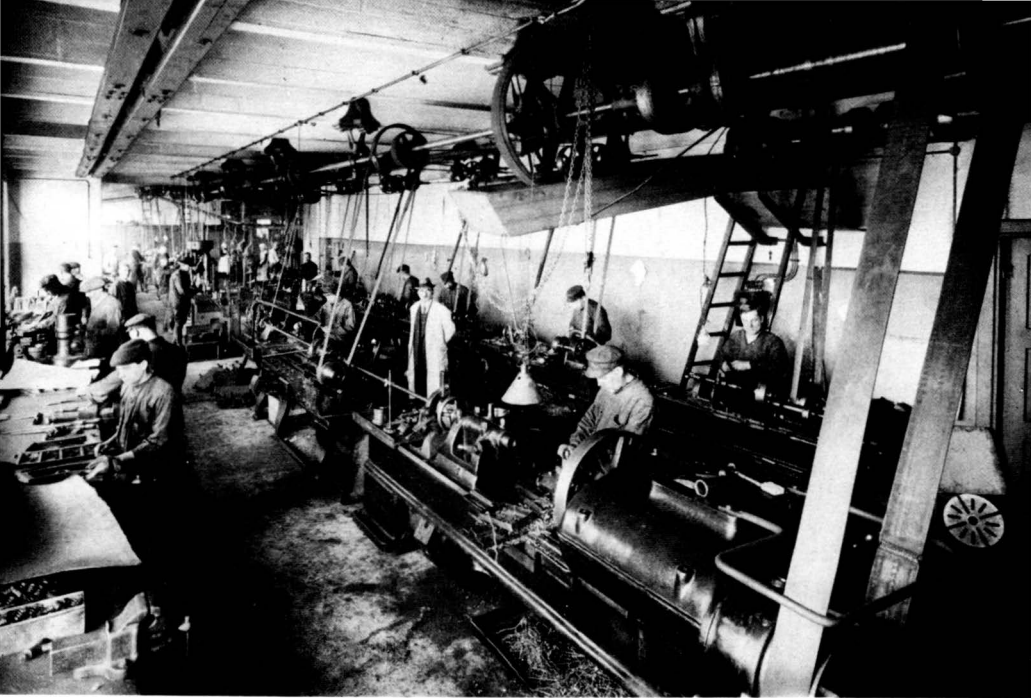
750 henkeä. 1880-luvun lopulla muodostettiin yhtymisen kautta Kone- ja Siltarakennus Osakeyhtiö. Kone ja Sillasta tuli Helsingin suurin. Vuosisadan vaihteessa sen palveluksessa oli yli 800 henkilöä. Oman lukunsa muodostavat sitten monet muut Helsingin tehtaat, kuten Oy Strömberg Ab, jonka alku oli pienessä pajassa Vuorimiehenkadulla. Arabian porssiinitehdas perustettiin ruotsalaisen yhtiön toimesta v. 1874.

Rakentamisen vauhtia ja varjopuolia

Helsingin rakentaminen alkoi 1800-luvun lopulla saada vauhtia. Keski-kaupungilla ryhdyttiin 1890-luvulla purkamaan puutaloja ja tilalle alkoi nousta kivimuureja. Kun vanhat puurakennukset myytiin edullisesti, moni Kallion ja Hermannin rakentaja sai ostaa halvalla talon, jonka hän siirrätti tontilleen. Niinpä monet rakennukset pystytettiin uudelleen samanlaisina kuin ne olivat olleet keskikaupungilla. Useimmat tietysti rakensivat uusien piirustusten mukaan. Helsingin rautatienorilla oli suuria hirsi- ja lankkukuormia myytävänä. Myös vilkastunut talonkauppa, vararikot ja huutokaupat olivat tuohon aikaan yleisiä. Niinpä esim. Kalliossa monet talot ja tontit kulkivat kädestä käteen. Lasketaan että Kallion ja Harjun taloista vain neljäsosa pysyi pitempään alkuperäisten omistajien hallussa. Suuret työväen asunokasarnit vaihtoivat kovin usein omistajaa. Kiihkeä rakennuskausi merkitsi monille vaurastumista, mutta useat myös menettivät omaisuuksiaan.

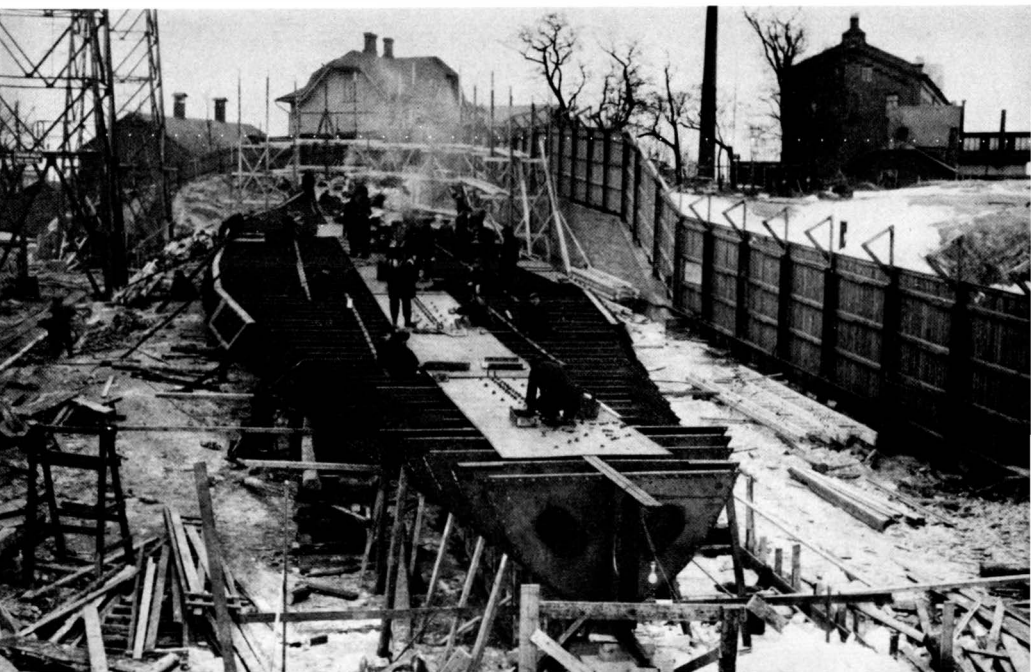
Yli 400 teollista työpaikkaa 1920-luvun puolivälissä

Helsingin kaupungin tilastollisesta vuosikirjasta vuodelta 1925 käy selville, että Helsingissä toimi tuolloin (tiedot vuodelta 1923) kaikkiaan 22 sulattoa ja metallin jalostuslaitosta, 67 konepajaa, kolme hienomman koneteollisuuden laitosta, lukuisia muita tehtaita eri teollisuusaloilla, kuten 5 jalkinetehdasta, 10 päitätehdasta, 27 räätälintyöpajaa, 25 kotelo- ja kirjansitomotehdasta, 10 puusepän- ja huonekalutehdasta, 23 leipomoa, 33 kirjapainoa jne. Mainittakoon, että entisen Kone- ja sillan, sittemmin Wärtsilän konepajalla oli v. 1925 jo yli tuhat työntekijää, joista kolmannes naisia. VR:n Pasilan konepajalla henkilökuntaa oli yli 500, Hietalahden telakalla yli 300 ja Katajanokalla toimineella valtion telakalla 161. Kaikkiaan Helsingissä oli vuoden 1925 Tilastollisen Vuosikirjan mukaan tuolloin 402 teollista työpaikkaa ja

Kone- ja Sillan konepajan tehdassalia 1920-luvulla. Helsingin kaupungin museon kuvakokoelmat.

Laivanrakennusta Hietalahden telakalla 1930-luvulla. Helsingin kaupungin museon kuvakokoelmat.

niiden palveluksessa kaikkiaan 19.243 henkilöä, joista insinöörejä, piirittäjiä ja työnjohtajia 1.113, konttorihenkilökuntaa 1.332 ja työntekijöitä 16.798. Keskimäärin ottaen laitokset olivat pienehköjä, joskin mukana oli jo suuriakin, kuten edellä on käynyt ilmi. Suurin osa teknisestä henkilökunnasta eli 518 toimi metalliteollisuuden piirissä.

Teollisuuden henkilöstö 3,5-kertaistunut, toimihenkilöiden lukumäärä 8-kertaistunut 50 vuodessa

Kun sitten otetaan esille Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja vuodelta 1975, voidaan todeta, että teollisten työpaikkojen lukumäärä on viiden vuosikymmenen aikana kohonnut 850:een eli kaksinkertaistunut ja että teollisuuden palveluksessa olevan henkilöstön määrä kohosi likimain 3,5-kertaiseksi 19.243:sta henkilöstä 66.409:ään. Samalla toimihenkilöiden lukumäärä likimain kahdeksankertaistui kohen 2.335:stä aina 19.447:ään. Tämä on luonut pohjan myös teknisten toimihenkilöiden järjestökentän laajenemiselle Helsingissä. Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n jäsenmäärän nousu kuvastaa hyvin näitä ilmiöitä. Viime vuosina yhä useammat teollisuuslaitokset ovat siirtyneet Helsingistä lähikuntiin, ja tämän vuoksi myös pääkaupungin teollisten työpaikkojen määrä kasvu on pysähtynyt ja kääntynyt laskuun.

Kielellinen jakauma muuttuu

Viime vuosisadan lopulta alkanut teollinen vallankumous ja sen mukana tullut yhteiskunnallinen murroskausi vaikutti paitsi Helsingin väestön sosiaaliseen rakenteeseen erityisesti työväestön osuuden kasvaessa myös kielelliseen jakautumaan. Helsinki oli 1800-luvun puolivälissä vielä oikeastaan täysin ruotsinkielinen kaupunki ja kaupunkiin muuttaneet asukkaat tulivat pääasiassa ruotsinkieliseltä Uudeltamaalta. Mutta sittemmin erityisesti Pohjanmaan pitäjien väestö alkoi tuntea mielenkiintoa pääkaupunkia kohtaan ja mainitulta alueelta muutti Helsinkiin suuri määrä uusia asukkaita. Vuosisadan vaihteen tienoilla suomenkielisiä oli Helsingin asukkaista puolet. Vuonna 1970 Helsingin väestöstä 10,6 % oli ruotsinkielisiä.

Alueliitoksia

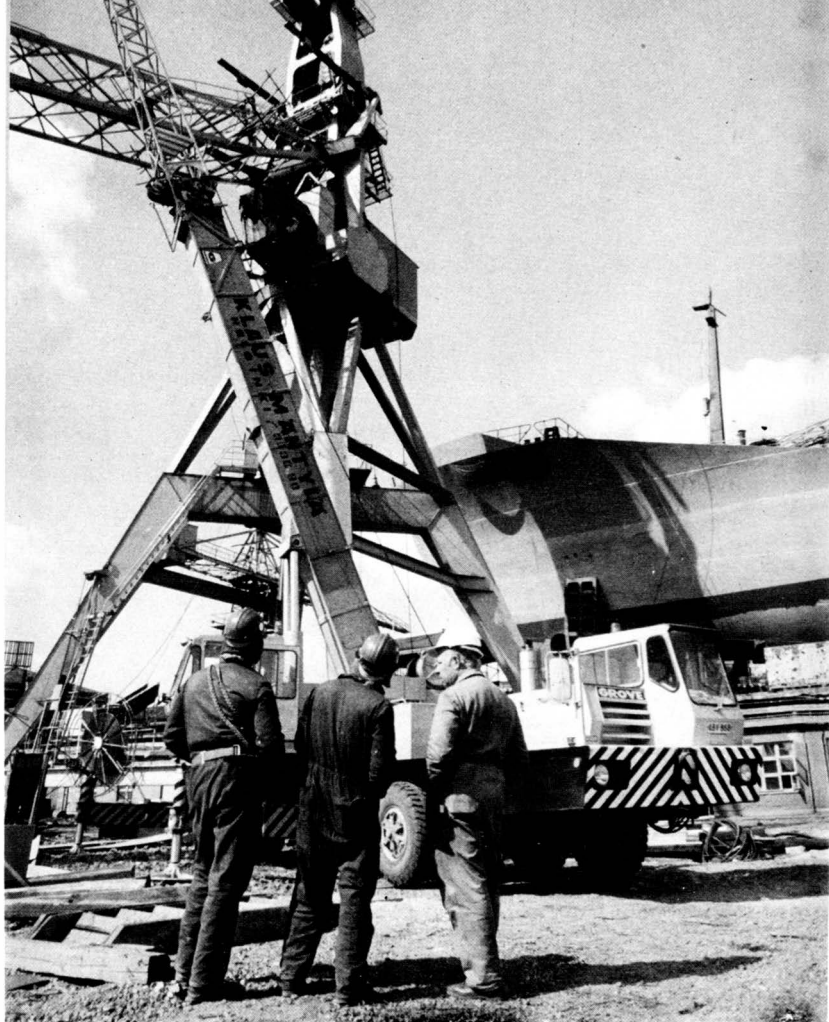
Toisaalta myös Helsingin alueen laajentuminen on merkinnyt teollisuuden kasvua. Merkittävimpiä alueliitoksia toteutettiin v. 1946, jol-

Helsingin keskustaa ilmasta kuvattuna 1960-luvun puolivälissä. Vasemmalla Kruununuhaka, oikealla Katajanokkaa. (Lehtikuva)

1970-luvun Helsinkiä. Rautatieaseman vastapäätä olevia uusia liiketaloja.

Wärtsilän Helsingin telakka on kokenut alan kasvun ja taantuman pulmat. Kuvamme telakalta 1970-luvun alkupuolella.

loin Haaga, Huopalahti, Kulosaari ja Oulunkylä sekä muita laajahkoja alueita liitettiin pääkaupunkiin samoin kuin v. 1966, kun Vuosaari liitettiin Helsinkiin. Toisaalta teollisuus on, kuten jo edellä todettiin pyrkinyt lähiseudulle ja myös väestön muuttoliike on suuntautunut sinne. Pääkaupungin kasvu on kokenut tietyt äärirajansa. Helsingin

keskustasta on tullut etupäässä virastojen aluetta. Aikaisemmat ennusteet Helsingin asukasmäärän kasvusta ovat osoittautuneet ylimitoituiksi ja asukasmäärä on ainakin toistaiseksi pysähtynyt noin puolen miljoonan tuntumaan. Todettakoon, että kun Helsingin henkikirjoitettu väestö oli v. 1974 510.313, vastaava luku v. 1975 oli 502.961, vähennystä siis 7.351. Samanaikaisesti sekä Espoon että Vantaan kaupunkien asukasmäärä osoitti kasvua yhteensä suunnilleen sillä määrällä, jolla Helsingin asukasluku supistui.

Helsingin kuva on erityisesti sotien jälkeen ja viime vuosikymmeninä muuttunut aivan oleellisesti. Uudet esikaupunkilähiöt ovat palvelukeskuksineen muodostuneet viihtyisiksi asuinpaikoiksi. Autoliikenteen vilkastuminen on muodostanut liikennepulmia. Niitä pyritään helpottamaan Metron avulla.

II AMMATTIYHDISTYSLIIKKEEN SYNTY

Ammattiyhdistysliikkeen synty ja laajentuminen ovat oleellinen osa teollistuneen yhteiskunnan historiaa. Teollisen vallankumouksen alkuaikojen taloudellinen liberalismi piti ammattiyhdistysliikettä kilpailua rajoittavana tekijänä ja ensimmäiset ammattiyhdistykset olivatkin lähinnä ammattikuntalaitosten perua. Ne puolustivat ammattitaitoisten etuja ammattitaidottomia vastaan. Poliittisen työväenliikkeen synty ja kehitys kiirehti myös ammattiyhdistysliikkeen kehittymistä Englannissa vv. 1824—25, vuosisadan jälkipuoliskolla sitten myös muissa maissa. Itse asiassa ammattiyhdistysliike on syntynyt juuri Englannissa, jossa myös teollinen vallankumous alkoi. Tosin vasta v. 1899 Englantiin perustettiin ammatillinen keskusjärjestö. Yhdysvalloissa ammattiyhdistysliike lähti liikkeelle englantilaiselta pohjalta ja rakentui 1860-luvulla noudatellen ns. ammattikuntaliittoperiaatetta. Pääosa liitoista yhtyi samaan keskusjärjestöön v. 1881. Myös Saksassa ay-liike pääsi alkuun 1860-luvulla. Se kuitenkin jakautui melko pian useiksi keskenään kilpaileviksi suunniksi. Skandinavian maissa ammattiyhdistysliike on kasvanut myös toimihenkilöiden osalta varsin voimakkaaksi. Ranskassa on syntynyt useampia keskusjärjestöjä. Neuvostoliitossa ja yleensä kansandemokraattisissa maissa toimii kunkin taloushallinnon

alueella teollisuusliittoperiaatteen mukaisesti vain yksi liitto, johon kaikki samalla alalla toimivat kuuluvat yrityksen johdosta tavallisiin työntekijöihin saakka.

Teknisillä toimihenkilöillä ja vastaavilla ryhmillä on nykyisin ammattillisia järjestöjä useimmissa teollisuusmaissa.

III AMMATILLINEN JÄRJESTÄYTYMINEN SUOMESSA

Ammattiyhdistysliikkeestä ja yleensä työmarkkinajärjestöistä on muodostunut nykyaikaisessa yhteiskunnassa mahtitekijä, josta valtiovalta ja poliittiset päätöksentekijät ovat suuresti riippuvaisia. Yhteiskuntapolitiikan, ennen muuta talous-, tulo- ja sosiaalipolitiikan alueilla ratkaisuja tehtäessä on kuultava työmarkkinajärjestöjä, mikäli mielitään saada ratkaisuille mielekäs sisältö ja yleinen hyväksyntä. Työmarkkinajärjestöt antavat oman osuutensa yhteiskunnan kehitykseen. Siten ne välillisesti omaavat varsin paljon valtaa parlamentaarisen ja poliittisen päätöksenteon rinnalla. Se on osa nykyaikaista demokratiaa. Mutta perusajatuksena on, että hallitusten vaihtumisesta ja poliittisten voimien suhteellisesta muutoksista riippumatta työmarkkinajärjestöt ovat itsenäisiä ja riippumattomia sekä vapaita päätöksenteossaan. Näin ollen ne eivät ole valtiovaltaan alistettuja, vaikka harjoittavatkin yhteistyötä julkisen vallan kanssa kaikissa jäsenkunnan etuihin liittyvissä kysymyksissä. Toisaalta niiden tulee kunnioittaa valtiollista päätöksen tekoa ja parlamentarismien toimivuutta.

Historialliset vaiheet

Mutta tähän on tultu pitkän historian kautta. Itse asiassa historian perspektiivistä katsoen Suomi ei tässä asiassa ole suinkaan ollut mikään periferia. Jo 1860-luvun lopulla konemestarit ja kirjanpainajat perustivat ensimmäiset yhdistykset. Rakennusmestareiden ensimmäiset yhteenliittymät syntyivät 1890-luvulla. Faktorien järjestötoiminta alkoi v. 1906. Tarve ammattiyhdistystoiminnan käynnistämiseksi laajemmalla mittakaavalla kasvoi teollisuudesta toimeentulonsa saavan väestön keskuudessa.

Kysymys työehdoista ja palkoista tuli yhä keskeisemmäksi. V. 1907 perustettiin työntekijäin liittojen keskusjärjestöksi Suomen Ammattijärjestö. Samoihin aikoihin syntyivät myös ensimmäiset työnantajaliitot. V. 1917 työnantajat perustivat Suomen Työnantajain Keskusliiton. Toimihenkilöpuolella perustettiin v. 1922 Henkisen Työn Yhtymä, nykyisen TVK:n edeltäjä. Kuten tunnettua, Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto, STTK, perustettiin v. 1946 ja Akava v. 1950. Lähes 1.5 milj. palkansaajaa kuuluu maassamme työmarkkinajärjestöihin.

IV TEKNIKKOKOULUTUS

Suomen kasvava teollisuus alkoi tarvita yhä enemmän myös teknistä toimihenkilökuntaa, kuten työnjohtajia, suunnittelijoita, piirtäjiä jne. Käytännön kokemuksen ohella tarvittiin koulutusta. Ensimmäiset teollisuuskoulut, sittemmin teknilliset koulut, oli maahamme perustettu jo 1800-luvun lopulla. Helsingin Teollisuuskoulu sai alkunsa Suomen Taide-teollisuusyhdistyksen v. 1881 perustamasta ”koneenkäyttäjä-, värk-mestari- ja rakennusmestarikoulusta”, joka 25. 11. 1881 annetulla asetuksella otettiin valtion haltuun ja muodostettiin teollisuuskouluksi. Teollisuuskouluja toimi 1800-luvun lopulla myös Turussa, Vaasassa Kuopiossa, Tampereella ja Viipurissa. Helsingin ja Turun teknilliset koulut olivat kaksikielisiä, Vaasan koulu oli ruotsinkielinen ja muut suomenkielisiä. Teollisuuskoulut toimivat aluksi 2-vuotisina, kone- ja rakennusosastot käsittävinä. Niissä pidettiin erikoiskursseja mm. koneenkäyttäjille, konemestareille ja veturinkuljettajille. V. 1912 teollisuuskoulut muutettiin 3-vuotisiksi. Sotien aikana v. 1941 teollisuuskoulut muutettiin jälleen 2-vuotisiksi ja nimeksi tuli nyt teknillinen koulu. 1920-luvulla ryhdyttiin muodostamaan myös teknillisiä opistoja, joissa opiskeluaika oli 3 vuotta. V. 1923 Tampereen teknillinen koulu ja opisto yhdistettiin teknilliseksi oppilaitokseksi ja v. 1943 vastaavat oppilaitokset aloittivat toimintansa myös Helsingissä ja Turussa. V. 1948 opiskeluaika teknillisissä kouluissa muutettiin 3 vuodeksi ja opistoissa 4 vuodeksi. Sittemmin 1970-luvulla tekninen opetus on tullut varsin perusteellisen tarkastelun kohteeksi koko koulujärjestelmän perusteita uudistettaessa. Maassamme toimii kaikkiaan 26 teknillistä koulua ja oppilaitosta.

Helsingin teollisuuskoulun oppilaita koulun isossa salissa Mariankatu 11:ssä v. 1916.

Teollisuuskoulu pääsi muuttamaan omaan taloon Agricolankadulle Helsingin Kallion kaupunginosaan joulukuussa v. 1929. "Mukkea rakennus Kallion kaupunginosan korkeimman kummun etelätörmällä, valoisalla, avonaisella paikalla", kertoo tapauksesta oppilaitoksen 50-vuotiskertomus.

V TEKNIKKOJEN JÄRJESTÄYTYMISEN ALKU

Toveriliitto yhdyssiteenä

Teknikkojen järjestäytymisajatuksen juuret johtavat Helsingin Teollisuuskoulun Toveriliittoon. Tämän Toveriliiton 29. 10. 1917 pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin suunnitelma sääntöjen muuttamiseksi siten, että Toveriliittoon olisivat ns. ulkojäseninä voineet kuulua myös jo opintonsa päättäneet oppilaat. Asiallisesti voidaan katsoa, että tähän sisältyi idea teknikkojen jatkuvasta yhteistyöstä oppilaita edustavan Toveriliiton avulla. Suunnitelman heikkoutena, kuten Teollisuusteknik-

Helsingin teollisuuskoulun opettajia Agricolankatu 1—3 opettajainhuoneessa v. 1931. Takana vas. oikealla seisomassa: K. K. Kellberg, Erik Tigerstedt, T. H. Schoult, Toivo Tuovinen, Y. J. Cl Collan, Heikki Valjakka ja Hugo A. Relander. Istumassa vas. oikealle: Edvard J. Flink, V. J. Sucksdorff, K. Tynni, Johannes Saraoja, rehtori W. O. Lille, Julius Forsman, Jalmari Kekkonen, Antti Breitholtz, A. E. Törnvall, Johan Zidbäck (Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n kunniajäsen).

kojen Liiton historiassa myös todetaan, on pidettävä sitä, että toimintakeskukseksi oli jäänyt koulun piirissä toimiva Toveriliitto, jonka virkailijat vaihtuivat milteipä vuosittain ja olivat koulutyön rasittamia. Suomi sai itsenäisyyden 6. 12. 1917. Vuoden 1918 tapahtumat estivät myös teknikkojen järjestäytymissuunnitelmien toteuttamisen.

Jo v. 1917 pidetyssä kokouksessa toimi sihteerinä sittemmin teknikkojen järjestötoimintaan ratkaisevasti vaikuttanut Wäinö L. Lumme. — Koulu toimi tuohon aikaan Mariankatu 11:ssä, talossa, josta ruotsalainen reaalityö oli toiminut aikaisemmin. Sitä ennen teollisuuskoulu toimi Ateneumin suojissa.

Vajaan neljän vuoden kuluttua maaliskuussa 1921 järjestäytymisasiä tuli uudelleen esille Toveriliiton kevätkokouksessa. Puhetta tässä kokouksessa johti W. L. Lumme. Vaikka kokouksessa tuli esille voimakas mielipide, kuten asiakirjat kertovat, asian tarpeellisuuden ja pikaisen aloittamisen puolesta, kysymyksessä ei päästy sanoista tekoihin ja yhdistys jäi tässä vaiheessa perustamatta.

Mutta ajatus oli jatkuvasti itämässä ja pulpahti esille jälleen kolmen vuoden tauon jälkeen, myös tällä kertaa Helsingin Teollisuuskoulun Toveriliiton piirissä. Samoihin aikoihin tosin asiaa pohdittiin vakavasti myös koulun ulkopuolella opintonsa päättäneiden teknikkojen keskuudessa. W. L. Lumme toimi nyt ylikonemestarina laivastossa ollen opintotarkoituksissa komennettuna Oy Strömberg Ab:n tehtaalle syksyllä 1924. Tehtaalla oli samaan aikaan työnjohtajana Lummen koulutoveri teknikko H. Arvila, joka oli ollut mukana myös jo aiemmin tehdyissä yrityksissä. Nämä koulutoverit pohtivat asiaa ja ottivat yhteyden entisen koulunsa Toveriliittoon, jossa asia oli myös uudelleen esillä.

Tuumasta toimeen

Joulukuussa 1924 pidettiin Lummen luona kokous, jossa oli saapuvilla yhdeksän kone- ja sähköteknikkaa sekä lisäksi neljä teollisuuskoulun kolmannen vuosikurssin oppilasta. Kokoukseen osallistuivat tietävästi H. Arvilan ja W. L. Lummen ohella T. Valtonen, J. Saksa, W. R. Finnborg, N. Santasalo, I. Hauru sekä koulun silloiset oppilaat O. M. Yrjölä, O. Murto, V. Lahtinen ja O. Paronen. Tämä neuvottelu johti tulokseen. Siinä päätettiin kutsua koolle teknikkojen kokous keskustelemaan järjestäytymiskysymyksistä. Helsingin Sanomissa ja Uudessa Suomessa julkaistiin näin kuuluva ilmoitus:

Wäinö L. Lumme yhdistyksen ja liiton perustajaveteraani.

Helmer Arvila oli perustajia sekä alkuaikojen johtavia henkilöitä Lummen rinnalla.

”Teollisuuskoulujemme sähkö- ja koneosastolta päässeet teknikot.

Kuten sanomalehdissä on nähty, kutsutaan yllämainittuja teknikoita saapumaan yhdistyksen perustamistarkoituksessa alustavaan kokoukseen H:gin teollisuuskoululle 21. 12. klo 2 ip. (Mariankatu 11). Perustettavalla yhdistyksellä tulee olemaan jäseniinsä nähden kokoava ja edistävä päämäärä. Kokoonkutsujina on joukko teknikoita sekä nyk. Teollisuuskoulun oppilaita. Kokoukseen pyydetään myöskin saapumaan Teollisuuskoulun nykyisiä III luokan oppilaita. Maamme kaikkien teollisuuskoulujen Helsingissä olevat teknikot (sähkö-, kone-) joukolla kokoukseen valmistelemaan kauan kaivattua yhdistystä.

Asianharrastajat”

Tämä kokouskutsu sai voimakasta vastakaikua. Paikalle saapui noin 100 henkilöä. Yhdistyksen perustamisesta käytiin vilkas keskustelu. Erimielisyyttä aiheutti enää vain se, olisiko yhdistys perustettava koko maata käsittäväksi vai perustettaisiinko eri puolille maata paikallisia yhdistyksiä ja niille yhteinen liitto. Ennen lopullisen päätöksen tekoa päätettiin tiedustella teollisuuskaupungeissa toimivien teknikkojen mie-

lipidettä asiassa. Tämän vuoksi myös Helsingin yhdistyksen perustaminen siirtyi. Kokouksessa valittiin toimikunta valmistelemaan sääntöehdotusta seuraavaan kokoukseen mennessä. Tähän toimikuntaan tulivat H. Arvila, W. R. Finnberg, I. Hauru ja W. L. Lumme sekä varalle N. Jernvall ja A. Kuusisto. Tämän toimikunnan tehtäväksi jäi myös seuraavan kokouksen koollekutsuminen.

”Myötätuntoiset onnitellut”

Järjestäytymiselle myönteistä mielialaa kuvaa se, että kokouksessa toimitetussa koemerkinnässä 45 henkilöä kirjoitti nimensä mahdollisesti perustettavan yhdistyksen luetteloon. Tulipa kokoukseen myös sähkö Viipurista. Siinä Viipurin teollisuuskoulun III luokan oppilaat lähettivät ”myötätuntoiset onnitellut” kokouksen osanottajille. Teollisuuskoulun Toveriliitto teki myös rahalahjoituksen yhdistyksen perustamiskustannusten kattamiseksi.

Yksimielinen päätös

Toimikunta ryhtyi valmistelemaan sääntöehdotusta ja sai myös vastaukset tiedusteluunsa Oulusta, Tampereelta, Turusta sekä Viipurista. Seuraava kokous kutsuttiin koolle jo varsin pian eli 25 päivänä tammikuuta 1925. Asiakirjojen mukaan paikalla oli osanottajia melko runsaasti. Yksimielinen päätös oli, että Helsinkiin perustetaan paikallinen teknikkojen yhdistys. Yhdistyksen perustamisen kannalla olivat myös teknikot muilla paikkakunnilla, joista asiaa oli tiedusteltu.

Seitsemän nimiehdotusta

Kysymys uuden yhdistyksen nimestä aiheutti keskustelua. Nimiehdotuksia oli kaikkiaan seitsemän. Nimeksi hyväksyttiin ”Helsingin Sähkö- ja Konerakentajat r.y.”. Nimeä tosin pian muutettiin siten, että se kuului ”Helsingin Teollisuusteknikot” ja sitten ”Helsingin Teollisuusteknikkojen Yhdistys”. Viimeksimainittu nimi sitten vakiintui ja oli voimassa kaksi vuosikymmentä aina vuoteen 1945, jolloin omakuttiin uudelleen jo aikaisemmin esillä ollut nimi Helsingin Teollisuusteknikot r.y. Perustavassa kokouksessa yhdistykseen liittyi 58 jäsentä lukumäärän kohotessa vuoden 1925 lopulla 76:een.

Puheenjohtajan nuijan varressa oli perustavassa kokouksessa jälleen

W.R. Finnberg (Virmajuuri)
yhdistyksen puheenjohtaja
vv. 1925—26.

W. L. Lumme ja sihteerinä toimi T. N i s o n e n. Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti W. R. F i n n b e r g (Virmajuuri) ja johtokuntaan tulivat T. V i i t a n e n (varapuh.joht.), W. L. L u m m e (sihteeri), H. A r v i l a (rahastonhoitaja), sekä I. H a u r u, T. N i s o n e n e n, J. S a k s a, edellämainitut varsinaisina jäseninä sekä E. L a r s s o n ja O. P a r o n e n varajäseninä.

Ylvät tavoitteet

Tavoitteet ja päämäärät perustettavaa yhdistystä varten oli laadittu jo 21.12.1924 pidettyyn kokoukseen valmistauduttaessa. Ne käyvät selville yhdistyksen vuoden 1925 toimintakertomuksesta Lummen ja Arvilan esittämien ajatusten pohjalta. Ensimmäkin korostettiin itseopiskelun sekä jatko-opiskelun tärkeyttä ja niihin liittyvien mahdollisuuksien helpottamista "eteenpäinpyrkiville jäsenille", kuten kertomuksessa todettiin. Tämän jälkeen todettiin, että nykyisen ammatillisen erikoistumisen ja taloudellisen yhteenliittymisen aikakautena teollisuuskoulun käyneet kone- ja sähkötekniikot ovat jääneet jälkeen ajan kehityksestä enemmän kuin monet muut ammattikunnat. Tästä yleensä on seurauksena taloudellisen aseman heikkous, mutta toiselta puolen taas yksilön sivistys, tieto sekä taito ovat myöskin määräävänä arvon mittana yhteiskunnassa, korostettiin. Perustajat olivat siis hyvin vahvasti tiedon lisäämisen kannalla.

Sivistys, tieto ja taito

Silmälläpitäen viimeainittua, todetaan vuoden 1925 kertomuksessa, yhdistyksen yhtenä tehtävänä on kohottaa jäsentensä sivistystä sekä edistää heidän tietojaan ja taitojaan. Sanotaanhan, että tieto on valtaa. Sillä teknikko, joka on saanut todistuksen suorittuaan teollisuuskoulun kurssin, jää todellisessa sivistyksessä ja teknillisessä kehityksessä hyvin vähälle, jollei hän koulukurssin suorittamisen jälkeen harjoita mitään lukuja ja opiskelua, sanonta kuului.

Tätä jatkuvan opiskelun tärkeyttä perustellaan varsin pitkään. Sen jälkeen asiat vedetään yhteen ja todetaan, että yhdistyksen kyky on taas suoraan verrannollinen jäsenmäärään ja jäsentensä toimintahaluun. Lause ”yhteenliittyminen on voimaa” voidaan tätenkin käsittää. Tätä voimaa taasen tarvitsemme myöskin taloudellisessa elämässä, meidänkin aloillamme, voidaksemme mm. vaikuttaa lakeihin ja asetuksiin siten, että meidän arviomme ja tietomme yhteiskunnassa tulisi huomioon otetuksi sekä että epäkohdat ja puutteellisuudet, joita löytyy toimialoillamme, tulisivat poistetuiksi, todettiin. Näin tuli jo alkuvaiheessa vahvasti esille teknikkojen järjestäytymisen yhteiskunnallinen merkitys.

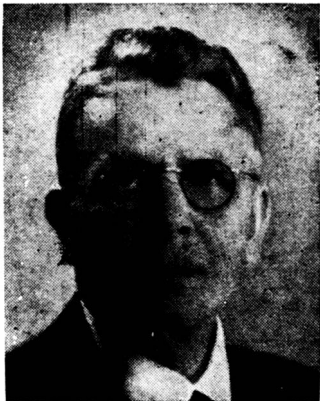
Jäsenten parhaaksi

Toinen perustajaveteraani H. Arvila viittasi puheenvuorossaan Lummen ajatuksiin korostaen erityisesti yhdistyksen tarkoitusta avustaa jäseniä teollisuuden ja tekniikan uusimpien saavutusten seuraamisessa, valvoa jäsentensä taloudellisia etuja, ja mikäli mahdollista, hankkia työpaikkoja yhdistyksen jäsenille, yleensä toimia jäsentensä parhaaksi. Arvila toi esille myös luento- ja esitelmien pitämisen sekä oman aikakauslehden perustamisen. Siinä seurattaisiin tekniikan kehitystä ja saavutuksia.

Mutta jo tässä vaiheessa tulivat esille myös työmarkkinatoiminnan eräät keskeisimmät kysymykset. Taloudellisten kysymysten alalla ja erittäinkin juuri palkkakysymyksessä olisi yhteistyö jo pitemman aikaa ollut tarpeen, hän korosti, ja ehkä yhteistoiminnassa löydettäisiin joitakin keinoja yhä huonommaksi käyvien taloudellisten etujen parantamiseksi. Sillä saattaahan käydä esim. niin, että hyvät ammattimiehet ansaitsevat enemmän kuin vastaavan alan työnjohtajat, jotka esim. teollisuuskoulun käydessään ovat uhranneet huomattavan määrän varoja opintoihin ja joilta kuitenkin vaaditaan suurempaa alan tuntemusta kuin työntekijöiltä, sillä he ovat vastuussa työn suorituksesta. Mitä taas piirtäjiin ja suunnittelijoihin tulee, heidän taloudellinen asemansa ei ole sen parempi, hän totesi.

Edelleen Arvila viittasi yhdistyksen mahdollisuuksiin edesauttaa jäseniä työpaikkojen hankinnassa asettumalla yhteyteen suurimpien työnantajien kanssa.

Itse asiassa tuolloin 1920-luvun puolivälin ongelmat ovat tietysti määrin edelleen ajankohtaisia. Talouskehityksessä oli tuolloin pulmia ja se kuvastui teknikkojen olosuhteissa. Kun sitten yleismaailmallinen talouspula laajeni 1930-luvun alussa, pulmat olivat mittasuhteiltaan jo erittäin suuria. Työttömyys maassamme kasvoi ennätyslukemiin ja alkoi vähetä suhdannenousun myötä v. 1933.

*Toivo Viitanen yhdistyksen
puheenjohtaja vv. 1928—29.*

VI LIITTO SYNTYY

Helsingin yhdistyksen perustaminen oli samalla alku ja perusta myös Teollisuusteknikkojen Liiton toiminnalle. Yhdistyksiä syntyi Turkuun, jossa ensimmäinen kokous oli 11. 7. 1925 ja yhdistyksen perustava kokous 8. 2. 1925. Viipurin yhdistys perustettiin myös hyvin pian 15. 2. 1925. Myös Oulussa oltiin pian liikkeellä. Yhdistys aloitettiin 22. 2. 1925. Tämän jälkeen olivat vuorossa Tampere 1. 3. 1925, ja Kuopio 5. 4. 1925. Suomen Teollisuusteknikkojen Liiton perustava kokous pidettiin sitten 12—13. päivänä huhtikuuta 1925 Rakennusmestariiliiton

huoneistossa Helsingissä. Helsingin yhdistys oli koollekutsujana ja avauksen toimitti sen puheenjohtaja W. R. Finnberg. Itse kokouksen puheenjohtajaksi valittiin avaja Finnberg sekä Fr. Stenman ja sihteeriksi W. L. Lumme. Keskustelu liiton perustamisesta ei ollut kovinkaan laaja, sillä kaikki olivat asiasta yksimielisiä. Kokouksessa olivat edustettuina Helsingin, Oulun, Tampereen, Viipurin ja Turun yhdistykset.

Kaikki teknikot mukaan

Yksimielisesti päätettiin perustaa Suomen Teollisuusteknikkojen Liitto. Sääntöluonnoksia oli käsittelyn pohjana kaksi, Helsingin ja Tampereen yhdistysten toimesta laadittuja. Tulevan liiton nimeä käsiteltäessä tehtiin Tampereen yhdistyksen ehdotuksesta laajakantoinen ratkaisu, jonka mukaan liiton toimintapiiriin otetaan aikaisemmin hyväksytyt kone-, sähkö- ja laivanrakennusosaston käyneiden teknikkojen ohella myös paperi-, kutomo- ja kemiallisen osaston kurssin suorittaneet. Näin ollen liittoon tulivat olemaan jäsenkelpoisia kaikki tehdasteollisuuden alojen eri osastojen kurssit suorittaneet teknikot. Tästä siis myös nimitys teollisuusteknikot.

Liiton nimeksi tuli tamperelaisten ehdotuksesta Suomen Teollisuusteknikkojen Liitto ja kotipaikaksi Helsinki, joskin Tampere oli tässä suhteessa myös vakavasti esillä.

Puhtaasti ammatillinen järjestö

Yksimielisesti oltiin sääntöjä laadittaessa sillä kannalla, että liitto on puhtaasti ammatillinen järjestö ja poliittisesti täysin puolueeton. Vaikka säännöissä oli jäsenkelpoisuudesta kohta, jonka mukaan jäsenkelpoisia ovat teollisuuskoulun jonkin tehdasteollisuuden osaston oppimäärän suorittaneet henkilöt, yksimielisiä oltiin siitä, että vastaavissa tehtävissä toimivat ns. pitkän linjan miehet ovat myös oikeutettuja liittymään yhdistyksiin. Tämä tarkoitti ennen muuta työnjohtajia. Asia konkretisoitui oikeastaan vasta sotien jälkeen. Myöhemmin sääntöjä nimittäin muutettiin siten, että he olivat yhdenvertaisia koulun suorittaneiden kanssa. Vaikka tässä onkin kysymyksessä Helsingin yhdistyksen historia, on ollut aiheellista selvittää myös itse liiton perustamiseen johtaneita tapahtumia, joihin Helsingin yhdistyksellä on ollut täysin ratkaiseva osuus. Liiton ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Helsingin yhdistyksen puheenjohtaja W. R. F i n n b e r g, va. sihteeriksi W. L. L u m m e ja rahastonhoitajaksi H. A r v i l a, keskeisimmät vir-

kailijat siis Helsingistä. Näin oli viitoitettu tie teknikkojen järjestötoiminnalle maassamme. Tosin ruotsinkielisen teknikkokunnan järjestötoiminta oli lähtenyt liikkeelle jo vuotta aikaisemmin Sen nimi oli tuolloin Svenska Teknikerföreningen i Finland r.f. sittemmin Svenska Tekniker- och Arbetsledareförbundet i Finland r.f.

VII TOIMINTAA JA ONGELMIA

Kokoushuonekysymys pulmana

Alkuaikojen toiminnan ”pullonkaulana” yhdistyksessä oli kysymys sopivasta kokoontumistilasta. Yhdistyksen 10-vuotiskertomuksessa todettiin, että ”kokoushuonekysymys on ollut vaikeasti järjestettävissä”. Kokouksia pidettiin ”milloin missäkin”, mutta kuitenkin säännöllisesti. Sotien jälkeen v. 1945 yhdistys sitten hankki oman toimistohuoneiston, jossa myös johtokunta voi pitää kokouksia. Jäsenmäärän nousu ei alkuaikoina ollut päätähuimaavaa. Kun yhdistykseen liittyi perustavassa kokouksessa v. 1925 jäseniä 58, jäsenmäärä vähitellen kasvoi, mutta pysytteli vielä usean vuoden ajan pie-nehköissä lukemissa, alle sadan .Vuonna 1935 se kohosi jo lähes 200:aan ja oli vuonna 1945 jo lähes 400. Uudenmaan historian vaiheisiin palaamme myöhemmin erikseen.

Esitelmä- ja kurssitoimintaa

Erityisen voimaperäisesti ryhdyttiin kuitenkin heti alkuvuosina järjestämään esitelmä- ja kurssitoimintaa. Niinpä vv. 1925—26 yhdistyksen kokousten yhteydessä pidettiin esitelmiä 15:sta niin teknikon tehtäviin kuin tekniikkaankin liittyvistä aiheista. Yhdistyksen puheenjohtaja W. R. F i n n b e r g esitelmöi aiheesta ”Teollisuuskoulun käyneen henkilön sopivuus työnjohtajaksi” ja tekn. H. P i h a taas aiheesta ”Työnjohto ja tässä huomioon otettavia seikkoja piirtäjille ja työnjohtajille”. Finnberg selvitteli myös Sveitsiin tekemänsä opintomatkan tuloksia. Olipa jo tuolloin esillä myös kysymys rautateiden sähköistämisestä.

Näitä esitelmätilaisuuksia pidettiin jatkuvasti 1920- ja 30-luvulla vuosittain. Myös tehdaskäynnit ja opintomatkat olivat ohjelmassa. Mainittakoon, että liitto järjesti v. 1935 Helsingissä teknilliset opintopäivät ja näyttelyn, joiden valmistelussa Helsingin yhdistyksellä oli ratkaiseva osuutensa. Myöhemmässä vaiheessa ryhdyttiin esitelmätilaisuuksia pitämään Ammattienedistämislaitoksella ja esillä olivat teknillisten kysymysten ohella yhä enemmän myös järjestölliset, yhteiskunnalliset ja työmarkkinakysymykset. Myös talouspolitiikka oli myöhemmin teemojen joukossa. Kaiken kaikkiaan tämä luentotoiminta oli yhdistyksen puitteissa vuodesta toiseen hyvin voimaperäistä ja kulloinkin ajankohdaisia aiheita koskettelevaa. Siinä suhteessa yhdistys on antanut jo toimintansa ensimmäisinä vuosikymmeninä arvokkaan panoksen yleisen tietouden lisäämiseksi Helsingin teknikkokunnan keskuuteen.

Painettua sanaa tarvittiin

Mutta tämän suullisen sanoman rinnalle ryhdyttiin jo heti alkuaikoina suunnittelemaan myös painettua sanaa ja käytännöllisteknistä aikakauslehteä. Toivomus lehden julkaisemisesta esitettiin jo yhdistystä perustettaessa, kuten edellä on kerrottu. Maaliskuussa 1926 asetettiin sitä varten toimituskunta. Nimiehdotuksia oli julkaisulle useita, ja niimeksi hyväksyttiin ”Sähkö- ja Koneenrakennus”. Lehden ensimmäisen numeron aineisto saatiin pian valmiiksi, mutta rahan puutteen ja ilmoitushankintaan liittyneiden vaikeuksien vuoksi se jäikin julkaisematta. Periksi ei kuitenkaan annettu vaan toimia lehden aikaansaamiseksi jatkettiin vuonna 1927. Nyt saatiinkin aikaan vuosijulkaisu ”Teollisuusteknikko”. Se ilmestyi yhdistyksen toimittamana vuosina 1927, 1928 ja 1929. Nyt seurasi yhdistyksen omassa julkaisu-toiminnassa pitkäkö taitko, sillä v. 1947 ryhdyttiin jälleen julkaisemaan säännöllisesti Helsingin Teollisuusteknikkojen Tiedonantoja-nimistä tiedotuslehteä. Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että jäsenkunta ei jäänyt ilman säännöllisesti ilmestyvää julkaisua, sillä liitto ryhtyi näytenumeroiden jälkeen vuodesta 1933 julkaisemaan säännöllisesti Teollisuusteknikkolehteä, joka 1930-luvulla saavutti vakiintuneen aseman lehtien joukossa. Se ilmestyi aluksi neljä kertaa vuodessa, kunnes ilmestymiskertojen määrä vähitellen kasvoi. Helsingin yhdistyksen ”voimamiehet” Lumme ja Arvila sekä muut olivat innolla mukana tässä hankkeessa liiton puitteissa. Liiton julkaisuja varten, joihin v. 1935 alkaen kuului myös Tekniikan Kalenteri, Helsingin yhdistyksellä oli asiamiesverkosto v. 1931 alkaen.

*V. I. Pietikäinen yhdistyksen
pitkäaikainen puheenjohtaja
vv. 1930—43.*

VIII VETERAANIEKERTOMAA

”Jokapaikan avain”

Ennenkuin ryhdymme tarkastelemaan yhdistyksen toiminnan myöhempiä vaiheita, lienee paikallaan palauttaa mieliin eräitä alkuaikojen vaikuttajajaksilöiden muisteloita, koska ne antavat oman värinsä varhaisvuosien tapahtumille. Nämä muistelot sisältyvät yhdistyksen toiminnasta H. Arvilan laatimaan ja kokoamaan 25-vuotishistoriaan. Hän itse toteaa olleensa puolentoista vuosikymmenen ajan jonkinlainen ”jokapaikan avain”, ts. mies, joka työnnettiin jokaiseen sellaiseen läpeen, minne ketään muuta ei saatu menemään. Tuli hoidelluksi milloin mitäkin vakanssia. Saattoi liiton sihteeri saada äkkikomennuksia laivoineen ulapalle ja heitti paperinsa ovesta sekä viskasi ohjeeksi: ”Tuossa on paperit, hoida asiat, minulla on vähän kiire”. Näin siis Arvila, todellinen jokapaikan höylä yhdistyksen ja myös liiton alkuaikojen toiminnoissa. Todettakoon, että H. Arvila toimi yhdistyksen rahastonhoitajana vv. 1925—34 ollen yhtä pitkään myös johtokunnassa.

T.O. Parmanne yhdistyksen puheenjohtaja vv. 1944—46 ja sittemmin liiton sekä keskusliiton pitkäaikainen puheenjohtaja.

Toverillisuuden tuntua

Teknikko V.I. Pietikäinen toimi yhdistyksen puheenjohtajana 13 vuoden ajan ja sihteerinä alkuaikoina neljän vuoden ajan. Yhdistyksemme oli koko pitkän alkutaipaleensa ajan pelkkä aatteellinen järjestö, jonka pääasiallisena tehtävänä oli toimia jäsenistönsä tietojen ja taitojen kehittämiseksi, Pietikäinen kertoi. Varsinaiselle ammattiyhdistyslinjalle siirryttiin vasta v. 1945, hän totesi. Tällä ajalla oli toiminnassa eräitä piirteitä, joita nyt (1950) senaikaiset jäsenet kaivaten muistelevat. Eräs niistä oli joka kuukausi pidetyt kerhoillat, joihin yhdistyksemme jäsenet naisineen saapuivat ja suorittivat pieniä ohjelmanumeroita. Nämä illat, Pietikäinen toteaa, tutustuttivat jäsenistöä toisiinsa ja loivat toverillisuuden tuntua. Toinen mieleen jäänyt piirre oli ne lukuisat esitelmät ja keskustelukysymykset, joita jäsenistön piiristä tulleet henkilöt kokoustilaisuuksissa esittivät. Alustuksien johdosta väliin innolla keskusteltiin. Pietikäinen myös muistelee, että idea Naiskerhon toimintaan tuli Lahdesta, jossa hän vieraili sikäläisen yhdistyksen perustamisjuhlassa.

Pietikäinen myös korostaa alkuaajoista lähtien mukana olleiden teknikkojen työn arvoa. Näille miehille teknikkojen yhteistoiminta on antanut runsain mitoin sen, mitä he olivat ajatelleetkin, joskin heille henkilökohtainen hyöty on jäänyt olemattomaksi, mutta sitä he eivät ole tässä tapauksessa tavoitelleetkaan. Näin siis ajateltiin, kun yhdistys oli toiminut neljännesvuosisadan.

Kurssitoiminta tärkeätä

Monet kovat kokenut järjestöveteraani W. L. Lumme puolestaan on alkuaikojen toimintaa muistellessaan korostanut erityisesti työnjohtajien tarvitsemien kurssien merkitystä. Kun epäsäännöllisesti pidetyt kurssit eivät voineet tyydyttää kasvavaa työnjohtajätietojen tarvetta, todettiin vakinaisesti toimivan työnjohtajaopiston välttämättömyys. Helsingin yhdistys teki tässä kysymyksessä aloitteita työnantajapuolelle. Lumme toteaa, että teollisuudenharjoittajain piirissä oli myös kiinnitetty huomiota järjestämiimme tilapäiskursseihin. Näin kehittyi työnjohtajaopistokysymys hiljalleen, kunnes teollisuuden keskusjärjestöt perustivat vuoden 1946 alussa Työnjohto-Opiston, jonka ensimmäinen kurssi alkoi 26. 3. 1946. Näin vihdoinkin saatiin vakinaiselle pohjalle tämä järjestömme väliaikaisesti hoitama ja kehittämä koulutuskysymys. — Tässä W. L. Lumpeen alkuaikojen muistelmissa tulee esille todella tärkeä kysymys. Helsingin yhdistyksen ja liiton aloitteet edesauttoivat työnjohtajakoulutuksen vakinaistamista maassamme. Tätä jo sellaisenaan on pidettävä ensimmäisten vuosikymmenien toiminnan kannalta tärkeänä asiana. Kuten tunnettua, opisto on nykyisin nimeltään Johtamistaidon Opisto.

Yhdistyksen johtokunta v. 1935. Edessä vasemmalta H. Arvila, J. Metsola, V. Pietikäinen ja E. Vartio, takana seisomassa V. Salminen, E. Kauhanen, S. Lahti ja L. Rahko.

A. Niiva yhdistyksen rahastonhoitaja vv. 1935—44.

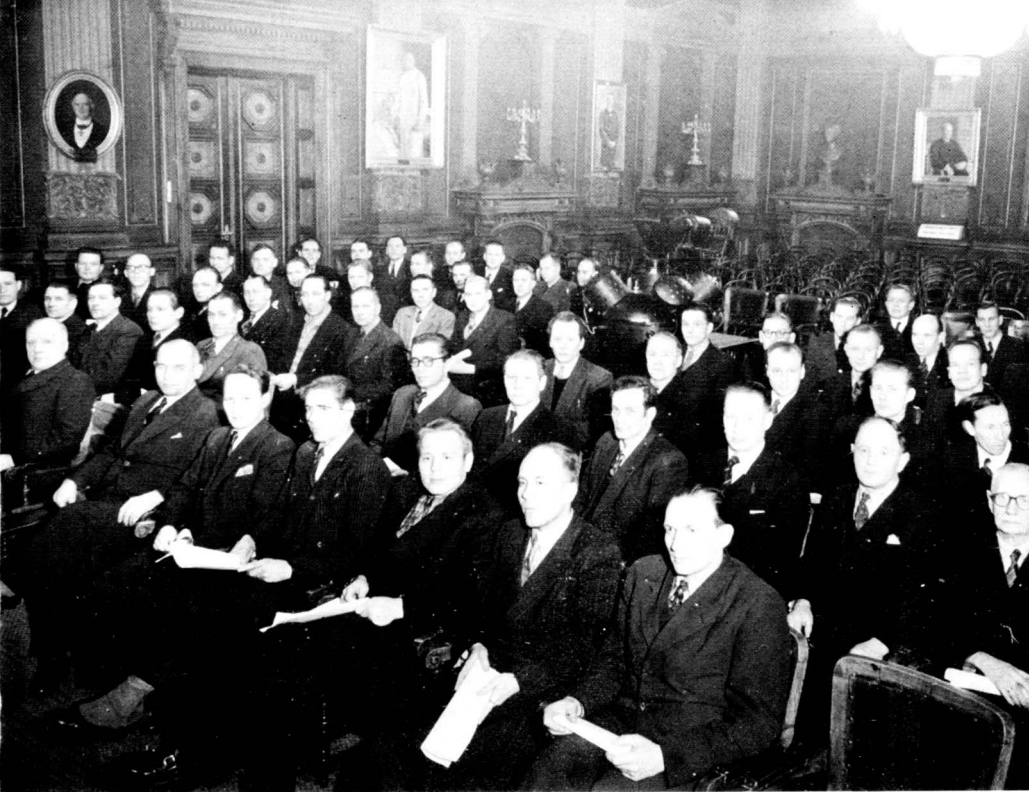
IX KERHOT TOIMINTA-AKTIIVISUUDEN VIRITTÄJINÄ

Kerhoja perustetaan

Kun yhdistyksen kuten ei myöskään Suomen Teollisuusteknikkojen Liiton toiminnan painotus aina 1930-luvun lopulle tultaessa vielä kovinkaan paljon kohdistunut työmarkkinakysymyksiin, toimintaa myös yhdistyksen piirissä ryhdyttiin 1930-luvulla piristämään perustamalla jäsenkunnan edustamia eri aloja varten kerhoja, joiden puitteissa voitiin keskittyä kunkin alan erikoiskysymyksiin. Niistä oli edellä mainintoja veteraanien lausumissa. Ajatus oli esillä jo yhdistyksen perustavassa kokouksessa. Käytännön toimenpiteisiin ryhdyttiin jäsenmäärän kasvun myötä v. 1935. Silloin nimettiin toimikunta kerhotoimintaa käynnistämään. Aluksi oli esillä vain sähkö- ja konealan kerhojen perustaminen. Vierähti kuitenkin vielä useita vuosia, ennenkuin kerhoja todella perustettiin. V. 1939 muodostettiin sähkökerho ja 1940 perustettiin erityinen kunnallisteknikkojen kerho. Sen puitteissa saatiinkin aikaan yhteistoimintaa kaupungin palveluksessa eri sektoreilla toimivien teollisuuskoulun suorittaneiden kesken ja tämä johti myös työmarkkinapoliittisiin toimenpiteisiin. Yhteistoimintaa tarvittiin mm. kunnallisten viranhaltijain neuvotteluoikeuskysymyksessä.

Yhdistyksen 25-vuotisjuhlakokous Tieteellisten Seurojen talossa Helsingissä 14. 2. 1950. Pöydän takana puheenjohtaja V. Sarmaala ja sihteeri R. Tamminen.

Jäsenkuntaa yhdistyksen 25-vuotisjuhlakokouksessa. Eturivissä vasemmalla Viljo Pietikäinen ja H. Arvila.

Kuntakerhosta tuli liitto

Tästä Helsingin yhdistyksen kuntakerhosta kehkeytyi v. 1946 koko maata käsittävä liitto Kuntien Teknilliset Toimihenkilöt r.y., jolle valtioneuvosto myönsi neuvotteluoikeudet koko maata käsittävänä virka- ja työehtosopimusneuvottelussa. Tässä mielessä voidaan todeta Helsingin yhdistyksen myös julkisella sektorilla tehneen historiaa teknikkojen järjestäytymisen hyväksi. Mainittu liitto olikin sitten vuosikymmenet v. 1946 perustetun keskusliiton STTK:n kuntasektorin teknisiä toimihenkilöitä edustava jäsenliitto. Nykyisin kuntasektorin teknisten toimihenkilöiden järjestäytyminen on STTK:n piirissä hyvinkin täydellistä, sillä Kuntien Teknillisten Keskusliitto, jonka jäsenliitto myös aikanaan perustettu Kuntien Teknilliset Toimihenkilöt r.y. on, kuuluu yhteiseen keskusliittoon.

Lisää kerhoja sotien jälkeen

Itse asiassa kerhotoiminta käynnistyi vilkkaampana vasta sotien jälkeen, sillä konekerho perustettiin vuoden 1944 lopulla ja työnjohtajakerho kesällä 1945. Takana olivat raskaat sotavuodet. Nämä kerhot sittemmin yhtyivät. Tekstiilikerho syntyi keväällä 1947. Kenkäteollisuudessa toimivat perustivat oman kerhonsa syksyllä 1947 ja v. 1948 perustettiin myös autokerho tämän alan jäsenkuntaa varten. Tässä mainituista kerhoista ehkä voimaperäisemmin toimi sähkökerho, jota varten laadittiin myös omat säännöt ja toimintasuunnitelma. Tämä kerho järjesti useita sähköteknillisiä luentopäiviä. Ensimmäinen luentosarja pidettiin Helsingin yliopiston juhlasalissa 14—25. 2. 1944, jolloin iltaisin pidettyjä luentoja häiritsivät toistuvat ilmahälytykset tuolloin tapahtuneen Helsingin pommitusvaiheen aikana. Osa yliopistorakennuksesta sittemmin tuhoutui pommituksessa 26. 2. 1944.

Sähkökerho toimi varsin tiiviisti vuodesta toiseen harrastaen luentotoimintaa sekä tehden käyntejä uusiin voimalaitokseen sekä jäänsärkijöille ym. kohteisiin. Vähitellen sähkökerhon toiminta kuitenkin laimeni niin että 1960-luvulla toimintaa ei enää ollut. V. 1960 kerhon varat päätettiin siirtää yhdistykselle Kerhotoiminnan aktiivisin kausi oli takanapäin alkuperäisissä puitteissaan. Eräs kerhotoiminnan merkittävimpiä saavutuksia oli myös opintomatkojen järjestäminen ensi sijassa Ruotsiin. Työmarkkinatoiminta alkoi yhteiskunnan muuttuessa saada uusia muotoja.

Rouvien ompeluseura

Mutta yhdistyksen piiriin perustetut kerhot eivät sunkaan olleet tässä kaikki. Ensimmäinen kerho oli v. 1935 perustettu ”teknikkojen rouvien ompeluseura”, jota ryhdyttiin kutsumaan naiskerhoksi. Tämän kerhon puheenjohtajana toimi alkuaikoina rouva **A n n i R a h k o** ja mukana olivat useat toimintaan aktiivisesti osallistuneiden teknikkojen puoliset. Kerho hankki yhdistykselle varoja sekä toimi monien sosiaalisten asioiden hyväksi. Naiskerho oli aikanaan yksi aktiivisimpia kerhoja yhdistyksen piirissä.

Niinpä Naiskerho esim. v. 1952 lahjoitti yhdistyksen kiinteistörahastoon varoja 50.000 markkaa tehden vastaavanlaisia lahjoituksia pienemmille määrille myöhemminkin, v. 1958 jälleen 15.000 markkaa. Kerho järjesti iltamia ja teatterikäyntejä sekä myyjäisiä ja piti näin ollen yllä monenlaista toimintaa. Tällä tavoin Naiskerho kokosi varoja.

Yhdistyksen Naiskerho perustettiin v. 1935 ja toimi vuosikymmenien ajan yhdistyksen hyväksi. Kuvassa kerho 1940-luvun lopulla.

Kun kerho v. 1969 lopetti toimintansa, sitä muistettiin yhdistyksen toimintakertomuksessa kiitossanoin ja todettiin, että Naiskerhon toiminnan avulla yhdistys on saanut hankituksi omat toimitilansa.

Lauluharrastus yhdistäjänä

Laulukerho oli yksi näkyvimpiä yhdistyksen piirissä toimineita ryhmiä. Se perustettiin tammikuussa 1946. Laulukerhon perustavan kokouksen avauksen yhteydessä yhdistyksen silloinen puheenjohtaja T. O. P a r m a n n e samalla ilmoitti, että talousarviossa oli tätä kerhoa varten vuodeksi 1947 varattu 25.000 markkaa. Vuonna 1947 kerho otti nimekseen Tekniikan Laulajat ja tällä nimellä kuoro on tullut vuosikymmenien mittaan hyvin tunnetuksi niin teknisten toimihenkilöiden kuin myös suuren yleisön keskuudessa. Kuoron johtajana toimi aluksi Antero V i i r r e ja sitten vuodesta 1948 alkaen dir.cantus Vilho V i i k a r i yli kahden vuosikymmenen ajan. Puheenjohtajana on pitkään toiminut teknikko Eskki V a a r e l a. Helsingin Tekniikan Laulajat on vuosikymmenien kuluessa pitänyt yhteiskonsertteja Tampereen ja Turun vastaavien kuorojen kanssa. Näissä sekä muissa juhlatilaisuuksissa on usein esitetty myös Vilho Viikarin säveltämää marssia "Tekniikan mie-

het”, joka sai ensiesityksensä Konservatoriossa v. 1950 liiton 25-vuotisjuhlassa.

Itse asiassa Tekniikan Laulajien toiminta on kerhoista jatkunut vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen kaikkein vireimpänä. Tämä kertoo laulun yhdistävästä voimasta myös tekniikan miesten keskuudessa. Yhdistyksen vuosikertomusten yhteydessä on Tekniikan Laulajien osalta laajahkot omat selvitykset kunkin vuoden aikana pidetyissä konserteista ym. tilaisuuksista. Ehkäpä on paikallaan ottaa muutamia poimintoja vuosien varrelta. Niinpä toimintakertomus vuodelta 1951 kertoo, että kuorolla oli kaikkiaan 34 harjoitusta ja esiintymistilaisuutta, milteipä siis viikottain. Mainittuna ajankohtana kuorossa lauloi I tenoria 9, II tenoria 8, I bassoa 9 ja II bassoa 13 laulajaa eli yhteensä 39 kuorolaista. Suunnilleen samoissa puitteissa kuoron toiminta jatkui vuodesta toiseen. V. 1961 toimintakertomuksessa todetaan kuoron pitäneen 4. 3. 1961 konsertin Turussa Akatemian salissa yhdessä Turun ja Tampereen veljeskuorojen kanssa. Kevätlaulajaiset olivat Helsingissä erikseen, samoin oli syyskaudella esiintymisiä mm. Invalidisäätiön juhlatilaisuudessa, Itsenäisyyspäivän juhlassa ja pres. Svinhufvudin patsaanpaljastustilaisuudessa 15. 12. 1961 yhtyneitten mieskuorojen kanssa. Kuoro on vuosittain vierailut merkkipäiväänsä viettäneiden teknisten luona, esittänyt laulutervehdyksiä sairaaloissa ja monissa muissa tilaisuuksissa. V. 1973 kuoro esiintyi myös mm. Helsingissä Finlandia-talossa pidetyillä Teknisten Liiton luentopäivillä.

Esimerkkinä kuoron toiminnan jatkuvasta aktiivisuudesta lienee paikallaan ottaa vielä poimintoja vuoden 1974 toimintakertomuksesta. Tuolloin kuoro oli uudenvuodenpäivänä tervehdyskäynnillä Helsingin yliopistossa sairaalassa sisätautiklinikan eri osastoilla, 7. 1. alkoivat kevätkauden harjoitukset. 26. 1. kuoro esiintyi Ravintola Fenniassa Suomen Teollisuusteknikkojen Killan 20-vuotisjuhlatilaisuudessa, 23. 2. Suomenlinnan Au-kerholla vuosijuhlassa, 24. 2. Pakilan VPK:n talossa jne. Vuosi siis alkoi hyvin työntäyteisesti, sillä ohjelmaan kuuluivat vielä kuoron vuosikokous 25. 2. ja sitten useat vierailut lähikuukausina merkkipäiviään viettäneiden kuorolaisten ja teknisten luottamushenkilöiden luona. Kuoro piti 27. 4. Turun ja Tampereen veljeskuorojen kanssa yhteiskonsertin Konservatoriossa ja syyskauden kuluessa oli myös monia esiintymisiä jälleen. 23. 11. 1974 kuoro vieraili jälleen Suomenlinnan Au-kerhossa ja osallistui 6. 12. Vanhankirkon itsenäisyysjumalanpalvelukseen. Kuoro vieraili 24. 2. Hietaniemen sankarihautoilla ja pidettiin 16. 12. myös yhteinen joulusauna.

Kuorolla on jatkuvasti ollut omat ääntenvalvojansa, isäntä, nuotiston hoitaja ja johtokunta. Kuoron taloutta on hoidettu yhdistyksen talou-

Tekniikan Laulajat on vuosien mittaan ollut eräs elinvoimaisimpia kerhoja yhdistyksen piirissä. Kuoro esiintymässä ansiokkaan johtajansa dir. cant. Vilho Viikarin tahdissa.

teen liittyvänä erikseen ja on kuorolaisilla ollut myös oma jäsenmaksu. Itse asiassa tästä yhdistyksen piirissä olevalta vilkkaasta kulttuuriharastuksein alalta voisi kirjoittaa oman erillisen historian.

Menetelmäkerho uusin muoto

Yhdistyksen uusimpiin ja tehokkaisiin kerhoihin kuuluu sitten Menetelmäkerho, joka perustettiin vuonna 1964. Se on nimensä mukaisesti kiinnittänyt toiminnassaan keskeistä huomiota työmenetelmiin, rationalisointiin sekä teknologiaan ja järjestänyt tutustumiskäyntejä niin koti- kuin myös ulkomaisiin teollisuuslaitoksiin. Ruotsiin kerhon toimesta on tehty useita opintomatkoja. Tavoitteena on ollut kohottaa jäsenten pätevyyttä ja ammattitaitoa, luoda oikeaa käsitystä tuottavuuden ja rationalisointitoiminnan merkityksestä sekä kehittää jäsenten

keskuudessa menetelmäteknillistä ajattelutapaa. Hyvin ansiokkaasti on tämän kerhon piirissä toiminut tekniikko Toivo L ä ä p e r i.

Kerho on järjestänyt vuosittain koulutustilaisuuksia, joihin on tehdaskäynnin ohella liittynyt asiantuntijaesitelmä. Samoin on ohjelmaan liitetty ”menetelmäriihiä”, joita v. 1972 alkaen on pidetty teemailtojen merkeissä. Niinpä esillä on ollut mm. ”Työnjohtajan muuttuva asema työyhteisössä”. Erityisesti on keskitytty rationalisointiaiheisiin. Mutta sen ohella on pohdittu myös järjestötoiminnan kehittämistä. Menetelmäkerho on tehnyt kolme opintomatkaa Ruotsiin. Ensimmäisen matkan aiheena v. 1966 oli tutustuminen liikeaikatutkimusten (MTM-järjestelmien) sovellutusmuotoihin Ruotsin teollisuudessa. Tutustumiskohteina olivat autotehdas, kaapelitehdas, kotitalouskonetehdas, opetusnauhuritekniikka ja lentokoneiden suihkumaattoreiden huolto sekä korjaus. Matkalle osallistui 22 kerhon jäsentä Toisen opintomatkan kerho järjesti v. 1973, jolloin tutustumiskohteina olivat AGA Ab:n ja Atlas Copco Ab:n tuotantolaitokset Ruotsissa. Tähän matkaan osallistui 27 kerhon jäsentä Erityisesti kiinnittyi kerholaisten huomio korkeaan automaatioasteeseen. V. 1975 kerho teki jälleen laivaristeilyn Tukholmaan, jossa tutustuttiin Alfa Lavalin tehtaisiin ja Tukholman Teknilliseen Museoon.

Teemailtojen aiheita ovat olleet ”Muuttuva työnjohto ja vastuu”, jota aihetta kosketeltiin lähinnä yritysdemokratian toteuttamisen merkeissä. Myös työnluokitus, lisä- ja jatkokoulutuskysymykset sekä muut ajankohtaiset teemat ovat kuuluneet menetelmäkerhon ohjelmiin. Voitaan todeta, että menetelmäkerhon perustaminen ja toiminta kuvastelee lähinnä koko järjestö- ja työelämän muutoksia. Vanhan sinänsä arvokkaan ja monimuotoisen kerhotoiminnan tilalle on tullut uusi rationaalista ja uusimpia virtauksia seuraava toiminnan muoto. Samalla muu kerhotoiminta on jatkuvasti vireätä laulukerhoa lukuunottamatta laantunut.

X SUUNTA TYÖMARKKINATOIMINTAAN

Suomen Teollisuusteknikkojen Liitto kuten myöskin Helsingin yhdistys tähtäsivät toimintansa alkuaikoina jäsentensä ammattitaidon ja tiedon kohottamiseen. Samalla pyrittiin lisäämään jäsenten sosiaalista turvallisuutta. Tuolloin ei vielä ollut kysymys työmarkkinatoiminnasta sanan nykyaikaisessa merkityksessä. Vaikuttaminen oli siihen aikaan pikemminkin välillistä, joskin palkkaukseen liittyvistä epäkohdista puhuttiin jo alkuvuosinakin. Paikanvälitystoiminta oli esillä erityisesti 1930-luvun alkupuolen talouspuolan vaikeina vuosina. Asiaa käsiteltiin useissa kokouksissa ja kun vuonna 1936 säädettiin työnvälityslaki, asia sai laillisen pohjan. Niinpä liitto harjoitti tätä toimintaa 1930-luvun jälkipuoliskolla ja siinä myös Helsingin yhdistys oli omalla panoksellaan mukana. Avustuskassa aloitti toimintansa liiton puiteissa v. 1944. Se toimi aina 1970-luvulle saakka.

Palkkakehityksen huolen aiheena

Mutta palkkakysymykset alkoivat muodostua sotien aikana ja erityisesti niiden jälkeen yhä polttavammiksi teknisten toimihenkilöiden heikon ansiokehityksen vuoksi. Sotien aikana toteutettu palkkasäännöstely ei tehnyt oikeutta työnjohtajien ja teknikkojen ansiokehitykselle ja asiaan ryhdyttiin kiinnittämään vakavampaa huomiota. Alkoi siirtyminen ammattiyhdistyslinjalle. Näihin kysymyksiin kiinnitettiin huomiota myös Helsingin yhdistyksen piirissä, ja liitto ryhtyi käytännön toimenpiteisiin asiassa.

Koska kysymys koskettaa yhdistyksen toimintaa, tässä yhteydessä on paikallaan merkitä yhdistyksen historiaan tämän suunnan tarkistuksen tapahtumia. Suomen Teollisuusteknikkojen Liitto lähetti 13. 6. 1941, siis sotien välillä, Suomen Työnantajain Keskusliitolle kirjelmän, jossa viitattiin teknikkojen ja työnjohtajien reaalipalkkojen jatkuvaan alenemiseen ja esitettiin, että:

1. työnantajat kiinnittäisivät huomiota myös työnjohtajien ja teknikkojen palkkavajaukseen ja että näille viipymättä järjestettäisiin elinkustannusten nousua vastaava korotus, ja

2. tätä tehtäessä noudatettaisiin maan hallituksen yleisiä ohjeita, jolloin alemmpipalkkaiset saivat täyden ja muut alenevan, mutta keskimäärin 2/3 korvauksen elinkustannusten noususta.

Kirjelmässä myös huomautettiin yhä laajemmalle levinneestä epäkoh-

dasta, jolloin työnjohto on huomommin palkattu kuin työntekijä. Nämä esitykset eivät johtaneet käytännössä tuloksiin. Talvisodan aikana v. 1940 tosin suhtautuminen ammattijärjestöihin oli yleisesti muuttunut, ne tunnustettiin tasavertaisiksi neuvottelukumppaneiksi työnantajajärjestöjen kanssa. Tämä tapahtui ns. tammikuun kihlauksen merkeissä v. 1940. Teknisten kannalta tällä ei kuitenkaan näyttänyt olevan vielä tuolloin merkitystä.

Vuoden 1942 loppupuolella, siis jatkosodan aikana, liitto kääntyi asiassa uudelleen työnantajien puoleen. Tähän esitykseen saatiin pian vastaus. STK ilmoitti hoitavansa vain ruumiillisen työntekijäin ja työnjohtajien palkkauksen, mutta muiden teknisten toimihenkilöiden palkkaus hoidettaisiin muuta tietä. STK kuitenkin tiedotti antaneensa ohjeet asian hoitamiseksi myös kaikkien teknisten toimihenkilöiden osalta. Itse asiassa palkkojen tarkistuksia ei nytkään hoidettu teknisistä tyydyttävällä tavalla. Erityisesti tilanne oli sekava ylityökorvausten osalta. Tässä yhteydessä on ehkä aihetta todeta, että tilanne jatkui epäselvänä melko pitkään, sillä vasta v. 1956 työnjohtajat hyväksyttiin työaikalain piiriin. Sittemmin solmittuihin runkosopimuksiin on saatu selvät ylityökorvauksia koskevat määräykset.

Työpaikka-asiamiehet

Suuntautuminen ammattijärjestölliseen toimintaan ja työehtokysymysten hoitamiseen oli selvä ja voimakas. Määrätietoinen työ jäsenmäärän kohottamiseksi aloitettiin yhdistyksen piirissä v. 1942 ja tätä tehtävää varten nimettiin erityinen jäsenhankintatoimikunta. Työpaikoilla tätä tehtävää hoitivat työpaikka-asiamiehet. Heidät oli nimetty yhdistyksen organisaatioon v. 1941. He olivat oikeastaan nykyisten yhdysmiesten edeltäjiä, vaikkakaan heillä ei vielä ollutkaan sopimukseen nojautuvaa asemaa. Erikseen valittiin työpaikka-asiamiesten keskusasiamies v. 1944 ja ensimmäisenä tässä tehtävässä toimi L. V u o h i l a ja hänen jälkeensä T. S a h r a v u o. Tässä tehtävässä toimivat pitkään myös K. P o h j a n h e i m o ja E. J. Salonen. Yhdistyksen jäsenmäärän nousu edellytti oman toimiston perustamista. Tämä tapahtui v. 1944. V. 1946 palkattiin toimistonhoitaja ja siitä lähtien yhdistyksellä on ollut vakinainen toimistonhoitaja sekä oma toimisto.

Sopimuksia vaadittiin

Heti sotien jälkeen joulukuussa 1944 liiton taholta otettiin yhteys työnantajapuoleen sopimuksen aikaansaamiseksi. Vuoden 1945 aikana neu-

votteluja käytiin Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliiton kanssa ja kun niissä ei päästy tuloksiin, otettiin käyttöön tiukemmat otteet. Elokuun 7. päivänä 1945 liitto sitten jätti eri työnantajaliitoille ja silloisen Henkisen Työn Keskusliiton kautta myös Suomen Työnantajain Keskusliitolle palkka- ja työehtosopimusesitykset vaatien, että ne olisi hyväksyttävä 12. 8. 1945 mennessä.

Palkkaliikkeitä

Palkkaliike saikin nyt suurempaa kantavuutta. Sen takana olivat myös Kemissä 22. 7. 1945 perustettu Suomen Työnjohtajaliitto ja myös silloinen Suomen Konemestariiliitto, nyk. Suomen Konepäällystöliitto. Nämä järjestöt uhkasivat aloittaa työnseisauksen 27. 8. 1945. Tilanne johti melko sekavien ja dramaattisten vaiheiden jälkeen lakon alkamiseen 10. 9. 1945 metalliteollisuudessa. Valtioneuvosto lopetti lakon valtalain nojalla 14. 9. 1945 ja antoi asiassa päätöksen 20. 9. 1945. Tähän oli sopijapuolten tyydyttävä. Lakko oli joka tapauksessa johtanut teknisten kannalta myönteiseen tulokseen ja valtioneuvoston sekä hinta- ja palkkaneuvoston päätösten mukaisia palkkojen tarkistuksia ryhdyttiin toteuttamaan työpaikoilla.

Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n piirissä toiminta tehostui ja v. 1946 asetettiin palkkatoimikunta. Joulukuussa 1947 perustettiin myös yhdistyksen piiriin erityinen työpaikkavaltuuskunta, johon suurimpien työpaikkojen ja ammattialojen tuli nimetä edustajansa.

Kun kysymyksessä oli v. 1945 ensimmäinen teknisten toimihenkilöiden työtaistelu, lienee paikallaan tässä yhdistyksen historiikissa tarkastella asiaa hieman lähemmin.

Silloisen keskuslakkotoimikunnan kirjelmässä kentälle syksyllä 1945, juuri ennen lakon alkua viitattiin siihen, että STK:n ja Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliiton tuli viimeistään 8. 9. 1945 klo 12 saattaa keskuslakkotoimikunnan haltuun kirjallinen sitoumus, jossa ilmoitetaan, että valtion välitysmiehen molemmin puolin hyväksytyä välitysehdotusta tullaan soveltamaan viimeistään 15. 9. 1945 mennessä. Ellei tällaista sitoumusta määräaikaan mennessä saada, antaa keskus-toimikunta teknisille toimihenkilöille oikeuden ja velvollisuuden olla jatkamatta töitään maanantaina 10. 9. aamulla. Edelleen kirjelmässä kehoitettiin seuraamaan Yleisradion uutislähetystyksiä sunnuntaina 9. 9. 1945. Itse asiassa tilanteen vaikeudesta huolimatta näyttää pape-reiden mukaan siltä, että asiat olivat järjestöjohdon käsissä. Mielialat olivat jyrkkiä. Helsingin yhdistyksen jäsenet eräillä työpaikoilla olivat tilanteen johdosta hyvin tiukkoina. Niinpä Oy Strömberg Ab:n työn-

johtajat Helsingissä olivat allekirjoittaneet julkilausuman, jossa asetuttiin avoisen työtaistelun kannalle. Vastaavanlaisia mielipideilmaisuja tuli monien työpaikkojen teknisiltä. Siihenhän tapahtumat sitten johtivatkin, kuten edellä on selostettu. Tulos oli teknikoille myönteinen.

Ensimmäiset sopimukset

Tilanne kokonaisuudessaan työmarkkinoilla alkoi teknisten kannalta saada myönteisiä näkymiä. Osoituksena tästä oli 29. 10. 1946 perustettu oma keskusjärjestö STTK. Ensimmäinen yleissopimus STK:n ja STTK:n kesken solmittiin 27. 2. 1947. Vaikka tämä sopimus oli verrattain ylimalkainen, siihen kuitenkin neuvottelujärjestyksen ohella sisältyi vuosilomaa, sairausajan palkkaa ja irtisanomisaikaa koskevia säännöksiä. Sopimustoiminnan kanava oli näin avattu.

Tämän sopimuksen ja siihen liittyneiden palkkamääräysten soveltamiseksi kentälle tarvittiin aktiviteetin lisäystä myös Helsingin Teollisuusteknikkojen piirissä.

Pohja löydettiin

Niin Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n kuin myös itse liiton kaksi ensimmäistä vuosikymmentä oli pohjan rakentamista ja linjan etsimistä. Ammattiyhdistystoiminnallinen ajattelutapa pulpahteli jossakin määrin esille jo 1930-luvulla, voimakkaimmin sotien aikaisen palkkasäännötelyn vallitessa, mutta uudenlaisen linjan omaksuminen tapahtui heti sotien jälkeen. Alkoi niin liiton kuin yhdistyksenkin toiminnassa uusi edunvalvonnan, taistelujen ja sopimustoiminnan aikakausi. Järjestökuviot myös muuttuivat. Pitkän linjan miehet perustivat v. 1945 Suomen Työnjohtajaliiton. Teollisuusteknikkojen jäseniksi hyväksyttiin myös pitkän linjan teknisiä. V. 1946 perustettiin Suomen Teknisten Toimihenkilöiden Keskusliitto STTK ja teknisten voimia ryhdyttiin kokoamaan saman katon alle. Myös Helsingin yhdistyksen toiminnassa purjeita reivattiin. Alkoi uusi aikakausi.

XI TAUSTAKEHITYS

Itse asiassa Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n toiminnassa kuvastuvat paitsi suomalaisen yhteiskunnan ja työmarkkinaelämän myös järjestöllisen toiminnan vaiheet. Vaikka kysymys onkin yhden yhdistyksen historiasta lienee paikallaan luoda katsaus yleiseen kehitykseen laajemmalti myös viime vuosikymmeninä.

Kuten aikaisemmin on mainittu, STK:n ja STTK:n kesken solmittiin ensimmäinen yleissopimus v. 1947. Sitä olisi niissä oloissa pidettävä saavutuksena, koska tekniset toimihenkilöt olivat näin myös päässeet työehtojen määrittelyssä sopimuspolitiikan piiriin. Tyytymättömyys tähän sopimukseen oli kuitenkin jo alusta alkaen verrattain voimakasta ja v. 1949 aloitettiin neuvottelut sopimuksen uusimiseksi. Uusi sopimus allekirjoitettiin 23. 12. 1949. Nyt tuli sopimukseen maininta myös yhdysmiehen tehtävistä ja oikeuksista. Tämä kuvastui luonnollisesti myös yhdistystason toiminnoissa. Yhdistyksellä oli erityinen palkkavaltuusto ja työpaikka-asiamiesverkostoa kehiteltiin.

Palkkasäännöstelyn kausi

Vv. 1950—52 kehiteltiin palkkasopimuksia. Maassa vallitsi tuohon aikaan vielä palkkasäännöstely hallituksen tehdessä tärkeimmät palkkoja koskeneet päätökset, vaikka periaatteessa niistä piti sopia työmarkkinaosapuolten kesken. Hallituksen v. 1950 tekemän päätöksen mukaan oli mahdollista korottaa palkkoja 15. 1. 1950 alkaen 7,5 %. Teknisille toimihenkilöille ei kuitenkaan aiottu antaa yhtä suurta korotusta. Tapahtumat maassa johtivat keväällä 1950 hallituksen vaihtumiseen ja toukokuun alussa veturimieslakkoon ja jopa yleislakon uhkaan. Tilanne ratkaistiin ns. F-sopimuksella ja myös teknisten palkkoja korotettiin 1. 5. 1950 alkaen 15 % kuten muillekin ryhmille. Palkat oli sidottu elinkustannusindeksiin ja kun hinnat kohosivat, uusi kompensatiopalkankorotus tuli 15. 7. 1950. Hintojen jatkuva nousu johti vielä saman vuoden elokuun lopulla suureen metalliteollisuuden lakkoon, joka puolestaan päättyi ns. A-sopimukseen. Teknisten toimihenkilöiden ja järjestömme suhtautuminen työntekijäin lakkoon joutui ensimmäisen kerran vakavasti koetukselle juuri syksyn 1950 suuren metalliteollisuuden työntekijäin lakon aikana. Tilanne oli silloisen yleissopimuksen määräyksistä johtuen verrattain sekava.

Värikkäitä vuosia

V. 1950 käytiin myös teknisten työtaistelu 21. 2.—13. 3. 1950 Valtion Metallitehtailla (nykyinen Valmet Oy). Tässä lakossa oli liiton jäseniä mukana noin 500. Työriitojen sovittelijain esityksestä asetettiin tutkimustoimikunta selvittämään palkkausta ko. tehtailla ja tuloksena oli palkantarkistuksia. Tässä vaiheessa alettiin suunnitella myös erityistä ohjepalkkajärjestelmää teknisille toimihenkilöille. Vuonna 1951 toteutettiin sitten ns. linnarauha. Teknisiä koskeneet neuvottelut olivat vaikeat ja johtivat keväällä 1951 myös jäsenäänestykseen. Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n jäsenet äänestivät asiassa Säätytalolla 24. 5. 1951. Annetuista 98 äänestä 90 oli kielteisen vastauksen kannalla työntantajien tarjoukseen. Tilanne neuvotteluissa meni eteenpäin, mutta sopimukset allekirjoitettiin vasta seuraavan vuoden puolella.

Vuonna 1951 oli liiton piirissä Keskusosuusliike Hankkijan omistamassa Maanviljelyskonetehtas Oy:ssä teknisten toimihenkilöiden pienempi lakko. Mutta vuonna 1952 tapahtui sitten suurempi voimien koetus Helsingissä. Tämä kosketti olennaisesti Kuntien Tekn. Toimihenkilöt r.y:tä ja sivusi Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n jäsenkuntaa. Lakossa olivat Helsingin kaupungin palveluksessa olevat tekniset toimihenkilöt. Erimielisyys koski kuoppakorotuksia. Tämä lakko kesti 16 päivää. Se päättyi vasta valtiovallan voimakkaan painostuksen jälkeen.

Vuoden 1952 helmikuussa allekirjoitetun yksityissektorin sopimuksen yhteydessä myös puunjalostusteollisuus tuli tämän sopimuksen piiriin. Vuosi 1953 oli talouskehityksen kannalta matalasuhdanteiden aikaa. Tämä kuvastui myös työllisyystilanteessa. Sopimuspolitiikassa oli ryhdytty pohtimaan ryhmittelyn kehittämistä ja näitä asioita pohdittiin vilkkaasti myös Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n piirissä. Kuitenkaan näissä asioissa ei vielä päästy eteenpäin.

Järjestöllistä yhtymistä

Vuosi 1953 oli teknisten järjestötoiminnan kannalta myös sikäli merkittävää, että v. 1925 perustettu Suomen Teollisuusteknikkojen Liitto, vuodesta 1950 Teknillisten Toimihenkilöiden Liitto ja v. 1945 perustettu Suomen Työnjohtajaliitto yhtyivät 24. 4. 1953 Säätytalossa pidetyssä kokouksessa muodostaen Työnjohtajien ja Teknillisten Toimihenkilöiden Liiton. Kuten tunnettua, v. 1965 Porissa pidetyssä liittokokouksessa nimi muutettiin Teknisten Liitto r.y:ksi. 1960-luku kuten 1970-luvun vuodetkin olivat Teknisten Liiton kohdalla voimakkaan jäsenmäärän kasvun kautta. Järjestötoiminta sai laajenevia muotoja ja veti magneetin tavoin myös teknisiä toimihenkilöitä yhteisten tunnusten piiriin.

XII SOPIMUSPOLITIikka YHDISTYKSEN VAIKUTUSKOHTENA

Sopimuspolitiikan kannalta näinä vuosina keskeisin kysymys oli palkkauksen perustaksi tarvittavan ryhmittelyn aikaansaaminen. Vuoden 1955 lokakuussa palkkasäännöstely purettiin. Palkoista sopiminen jäi työmarkkinajärjestöille. Ryhmittelykysymyksiä pohdittiin ja v. 1956 näistä sopimuspolitiikan kysymyksistä käytiin tiukkaa keskustelua myös Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n piirissä. V. 1956 päästiin pöytäkirjan avulla alkuun ryhmittelyssä. Samoin yhdysmiesten asemaa työpaikalla vahvistettiin. Keskustelua käytiin yhdistyksen piirissä erityisesti mainitun vuoden syksyllä. Kuten muistetaan, vuoden 1956 maaliskuussa tilanne työmarkkinoilla johti SAK:n toimeenpanemaan yleislakkoon, joka kesti kolme viikkoa. Lakko ei koskenut teknisiä toimihenkilöitä, SAK:n taholta ei myöskään pyydetty solidaarisuutta lakossa olleita kohtaan. Tekniset toimihenkilöt olivat yleislakon aikana työssä. Helsingin yhdistyksen piirissä tilanne aiheutti pulmia työpaikoilla sekä myös monia keskusteluja ja selvittelyjä.

Kritiikkiä viljeltiin

Yleensäkin 1950-luvun loppuvuosina sopimuspolitiikkaa vahvistettiin joskin vallitsevia olivat lyhytaikaiset sopimukset. Tosin talouskehitys vuosina 1957—58 oli heikko. Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n toimintakertomuksista kuvastelee melko kriittinen asenne liittoa ja sen toimenpiteitä kohtaan. Tätä arvostelua esiintyi varsin ankarasti myös 1960-luvun alkuvuosina. Niinpä vuoden 1961 toimintakertomuksessa jatkui edelleen arvosteleva linja. Siinä todetaan, että johtokunnan ulkopuolelta jäsenkunta on osallistunut kokouksiin luvattoman heikolla panoksella, joten johtokunta on saanut hoitaa asiat lähes oman harkintansa mukaan. Edelleen todetaan että oman värinsä vuoden 1961 toiminnalle on antanut yhdistyksen liiton jäsenyhdistyksille mielipidetiedustelukirjelmä, joka ei kuitenkaan saavuttanut sitä kaikapohjaa jota olimme siltä odottaneet. Valitettavasti myös Helsingin yhdistyksen kannalta oli se, että liitto oli katsonut sen ainoastaan repiväksi toimenpiteeksi tiedustelun liittoa arvostelevan sisällön ja toimintatavan vuoksi. Helsingin yhdistys oli siis liikkeellä liiton piirissä omin kirjelin ja tämä aiheutti kitkaa liiton ja yhdistyksen välille. Itse asiassa kritiikki on ollut järjestörienoissa välttämätön toiminnan tehostaja.

Suhdanteita seurattiin

Yhdistyksen silloisia mielialoja kuvaa myös maininta vuoden 1961 toimintakertomuksesta, jossa todetaan, että vuoden 1961 aikana saavutetut tulokset eivät kokonaisuudessaan enteile kovinkaan valoisaa tulevaisuutta. Tällaisina täystyöllisyyden vuosina meillä olisi mitä otollisin aika käydä radikaalisimmin ottein käsiksi koko teknisen toimihenkilökunnan aseman parantamiseen. Nousukautta seuraa vääjäämättömästi laskukausi, todetaan edelleen. Meillä ei ole varaa antaa etujen valua hukkaan, sillä varmaa on, että laskukauden vallitessa parannuksien saaminen on vähintään toivotonta. Itse asiassa tässä toimintakertomuksen lausumassa on suuri totuus. Suhdannevaihtelut ovat tosiasia ja työmarkkinatoiminnan menestyksellisyys seuraa mitä selvimmin nousu- ja laskukausien vaihteluita.

Uusia jälkiä sopimuspolitiikassa

Kritiikki oli melko vahvaa, vaikka jo vuonna 1959 sopimuspolitiikassa alkoivat esiintyä uudet jäljet. Vuoden 1958 puolivälissä oli sanottu irti vanha yleissopimus ja uudesta sopimuksesta käytiin tiukkoja sekä pitkiä neuvotteluja. Neuvottelutulos alistettiin välillä 22. 2. 1959 jäsenäänestykseen, jolloin 70 % äänestäneistä hylkäsi silloisen neuvottelutuloksen. Neuvottelut olivat välillä poikki, mutta toukokuun lopulla 1959 liittokokouksen jälkeen esitettiin työnantajille tiukka vaatimus neuvottelujen aloittamiseksi. Kesäkuun alussa alkaneet neuvottelut jatkuivat aina pitkälle syksyyn ja runkosopimus allekirjoitettiin marraskuun 17. päivänä 1959. Tämä edellytti myös teollisuusaloittain tehtyjä palkkasopimuksia tilastoon sidottuine ohjelukuineen ja ryhmittelymäärittelyineen. Pitkäaikaiset ja määrätietoiset ponnistelut uusien sopimusten aikaansaamiseksi olivat johtaneet tulokseen. Ensimmäiset palkkasopimukset solmittiin Metalliteollisuuden Työnantajaliiton ja Suomen Työnantajien Yleisen Ryhmän kanssa. Puunjalostuksen kohdalla oli vaikeuksia. Liitto antoi uhkavaatimuksen työtaistelun aloittamiseksi maaliskuun 23. päivänä 1960. Sovittelijaksi määrätty Raf. Rinne jätti sovintoehdotuksen ja palkkasopimus allekirjoitettiin 29. 3. 1960. Muiden alojen palkkasopimukset seurasivat perässä ja solmittiin niitä tuolloin kaikkiaan 15.

Kireitä vaiheita

Mutta tilanne kiristyi varsin pian uudelleen. Lokakuun lopulla 1960 liitto sanoi irti kaikki palkkasopimukset ja esitti STTK:lle, että se

*Kalevi Pohjanheimo yhdistyksen
pitkäaikainen puheenjohtaja
vv. 1955—75.*

Eino J. Salonen yhdistyksen pitkäaikainen taloudenhoitaja, tärkeissä luottamustehtävissä myös liiton ja keskusliiton piirissä.

ryhtyi neuvottelemaan STK:n kanssa palkkasopimuksia koskevan pesiaateratkaisun aikaansaamiseksi vuodelle 1961. Nämä STK:n ja STTK:n väliset neuvottelut kuitenkin keskeytyivät vuoden 1960 lopulla ja jälleen toimitettiin jäsenäänestys 15. päivänä tammikuuta 1961. Tuloksena oli, että 80,31 % äänestäneistä ei hyväksynyt työnantaja-puolen esityksiä kun jaa-ääniä oli 18,28 % ja tyhjiä sekä hylättyjä 1,41 %. Äänestykseen osallistui liiton puitteissa 5.027 jäsentä eli 61,48 % äänioikeutetuista. Helsingin Teollisuusteknikkojen osalta osallistuminen tähän äänestykseen oli kuitenkin verrattain heikko. Noin 30 % jäsenistä äänesti ja heistäkin suurin osa kirjeellisesti.

Myös kokouksiin osallistumisalttius oli aika ajoin liian suppeata. Yhdistyksen piirissä etsittiinkin keinoja kokouksiin osallistumisen lisäämiseksi.

Sopimusala laajeni

Mutta sopimustoiminta ja yhdistyksen kasvava osuus näissä yhteyksissä oli tärkeä. Liitto jätti aikaisemmin selostetun jäsenäänestyksen jälkeen lakkouhan 14 työnantajaliitolle. Sen mukaan avoin työnséisäus

ilmoitettiin alkavaksi 21. 2. 1961. Jälleen Raf. Rinne tuli sovittamaan tilannetta ja ministeriö kielsi lakon seitsemällä teollisuusalalla. Sovittelija jätti sovintoesityksen, joka alistettiin jäsenäänestykseen. Äänestyksessä 41,83 % äänestäneistä hyväksyi sovintoehdotuksen, kun vastaan äänesti 57,0 %. Tämän nojalla liiton liittohallitus hyväksyi sovintoehdotuksen. Nyt tehtiin runkosopimukseen liittyen palkkasopimukset 16 eri teollisuusalalla STK:n jäsenliittojen kanssa vuodeksi 1962. Koska kysymyksessä on yhdistyksen historiikki tässä ei liene aiheellista käydä läpi koko 1960-luvun lopun ja 1970-luvun alun työmarkkinatapahtumia. Ne kuuluvat lähinnä liiton ja keskusliiton historiikkeihin. Niissä onkin näitä asioita selvitelty verrattain laajasti. Mutta erityisesti alkuvaiheissa ja tärkeissä kehitysvaiheissa myös suuren yhdistyksen panos on ollut varsin merkittävä. Sopimustoiminta on 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun tulopoliittisella kaudella saanut yhä enemmän kokonaisvaltaisia piirteitä, jolloin palkkakysymysten ohella monet keskeiset sosiaaliset kysymykset ja työaika- sekä lomakysymykset lomaltapaluurahoineen ovat tulleet esille. Tulopoliittikka alkoi Liinamaa-sopimuksilla v. 1968. Sitä seurasivat UKK-sopimukset, HL-sopimus ja Lindblom-sopimus. Tärkeinä asioina on mainittava veroasteikkojen muutokset ja erityisesti eläke-etujen parantaminen, asia, jota myös Helsingin yhdistyksessä on aikaisemmissa vaiheissa pohdittu. Tulopoliittinen sopimuskausi ja 1970-luvun taloudellinen nousukausi, sekä v. 1975 alkanut taloudellinen taantua ovat olleet leimaa antavia viime vuosien talous- ja työmarkkinapolitiikalle. Palkkaliikumukset ovat 1970-luvulla sotkeneet ansiokehityksen kuvaa teknisten toimihenkilöiden vahingoksi. Ansiokehitys oli 1960-luvulla tasapuolisempaa.

Jäsenmaksujen perintäpulma helpottui

Useaan otteeseen on vuosien varrella jouduttu yhdistyksen kokouksissa pohtimaan jäsenmaksujen perintää liittyviä ongelmia ja ns. rästiläisten asioita. Jäsenmaksurästien saamiseksi maksettiin väliin kerääjille erikoispalkkioita, jotta asiat olisi saatu kuntoon. Myös yhdistyksen pitkäaikainen taloudenhoitaja Eino J. Salonen joutui usein ratkaisuun näitä pulmia ja käyttämällä monien muiden tehtäviensä ohella voimia rästimaksujen selvittämiseen. Jäsenmaksuja jouduttiin hakemaan jäseniltä kotoa. Mutta tulopoliittinen kausi merkitsi myös tässä asiassa uutta ratkaisumallia, kun jäsenmaksuja ryhdyttiin perimään v. 1970 työnantajan toimesta suoraan palkasta. Se varmisti myös jäsenmaksujen aiempaa varmemman karttumisen ja teki mahdolliseksi prosentuaalisen jäsenmaksun määräämisen kautta linjan. Tämä hel-

potti myös asioiden hoitoa Helsingin Teollisuusteknikkojen piirissä. Jäsenmaksujen kohoamisen myötä myös jäsenille tulevat edut lisääntyivät mm. ryhmävakuutusten avulla. Sellaisena on mainittava vapaa-ajan tapaturmavakuutus.

XIII TYÖPAIKKAYHDISTYSTEN KAUSI

Teknisten Liiton sisäinen järjestöllinen kehitys alkoi 1960-luvun loppupuolella saada uusia virtauksia. Myös Helsingin alueelle perustettiin uusia työpaikkakohtaisia yhdistyksiä, koska ne katsottiin jäsenkunnan kiinteiden ja edunvalvonnan kannalta työpaikoilla tehokkaimmiksi. Onkin todettava, että osallistumisaktiivisuus kokouksiin on yleisyhdistyksen puitteissa verrattain heikko verrattuna työpaikkayhdistyksiin. Tämä on vuodesta toiseen ollut melkoinen pulma Teollisuusteknikkojen piirissä. Sen sijaan retkeilyt, tutustumiskäynnit ja juhlatilaisuudet ovat saaneet jäsenkuntaa paremmin koolle. Yhdistyksen pöytäkirjoissa alkoi 1960-luvun loppuvuosina näkyä työpaikkayhdistysten perustamisen vaikutus ja yksi tällainen oli Wärtsilän Helsingin Tehtaan Tekniset, johon yhdistyksestä liittyi huomattava määrä jäseniä. Sama koski myös eräitä muita yhdistyksiä.

Jäsenmäärä hyvässä nousussa

Mutta vaikka yhdistyksen toiminta ei kokousten puitteissa ollut kovinakaan näkyvää ja joukkoja puoleensavetävää, yhdistyksen jäsenmäärä alkoi kuitenkin ripeästi kasvaa työpaikkayhdistyksiin tapahtuneesta siirtymisestä huolimatta. Jos muihin yhdistyksiin siirtyvien nimilistat olisivat pöytäkirjoissa mittavia, niin usein vielä mittavammiksi tulivat uusien liittyneiden jäsenten nimilistat. Otetaanpa esimerkiksi syksy 1967. Johtokunnan 10. 10. 1967 pitämässä kokouksessa kuultiin Wärtsilä Helsingin Tehtaan Tekniset r.y:n lähettämä kirje nimiluettelointeen, jossa yhteydessä anottiin laajassa luettelossa mainittujen henkilöiden siirtoa työpaikkayhdistykseen vuoden alusta alkaen. Päätettiin hyväksyä k.o. siirrot edellyttäen, että jäsenmaksu I/67 on maksettu, todetaan pöytäkirjassa. Mutta jo seuraavassa 18. 10. 1967 pidetyssä kuukausi-

kokouksessa yhdistykseen hyväksyttiin yhdellä kertaa 35 uutta jäsentä ja tahti jatkui samansuuntaisena myös seuraavissa kokouksissa. Todettiinpa samana vuonna 12. 12. 1967 pidetyssä johtokunnan kokouksessa, että yhdistykseen siirtyy 24 jäsentä vuoden 1968 alusta muista liiton yhdistyksistä.

Niinpä kun yhdistyksen jäsenmäärä vuonna 1963 oli 607, vuonna 1968 jäsenmäärä oli jo 852 kohoten edelleen seuraavina vuosina siten, että se jälleen viisi vuotta myöhemmin v. 1973 oli jo 1555 ja vuonna 1975 siten samoissa lukemissa. Niin usein kuin yhdistyksen toimintakertomuksissa onkin jouduttu pohtimaan kokousaktiivisuuden heikkoutta, samalla on ilolla voitu kirjata kuitenkin jäsenmäärän roima nousu.

Mielipidetiedustelu v. 1967

Yhdistys suoritti vuonna 1967 myös mielipidetiedustelun jäsenkunnan keskuudessa. Tässä lomakkeessa esillä olivat yhdistyksen toiminta-ajatuksen kehittäminen eri alakohtainen, toimintaperiaatteen toteuttaminen ja henkilökohtainen osuus yhdistyksen toimintaan. Tiedustelu antoi hyviä viitteitä toiminnan vastaista kehittelyä varten ja erityisesti menetelmäkerho saattoi käyttää tätä tehokkaasti hyväkseen. Yhdistyksen sisäistä toimintaa myös rationalisoitiin siten, että v. 1970 yhdistettiin valistus -ja retkeilytoimikunnat sekä taloustoimikunta, jonka jälkeen nimeksi tuli talous- ja valistustoimikunta. Sen piirissä pohdittiin keskeisiä yhdistyksen toimintaan vaikuttavia asioita.

XIV OSALLISTUMISEN ONGELMAT

Kun on yhdistyksen historiasta ja osallistumisesta kysymys, lienee paikallaan vielä kerrata, miten vanha ja kokenut järjestöveteraani V. I. Pietikäinen koki tämän asian. Hän kirjoitti maaliskuussa 1965 HEL-TEK-lehdessä näkemyksistään tällä tavalla:

Vanha jäsen tuntee kaiholla muistelevansa yhdistystoimintamme alkuaikojä. Niitä muistellessa tuntuu siltä kuin jotakin arvokasta olisi ke-

Järjestöveteraanien kädenpuristus. V. I. Pietikäinen ja E. J. Salonen.

hittyvästä yhteiskunnasta unohtunut. On käynyt niin, että elintason kohotessa aatteellisuus häviää ja aineellisen edun tavoittelu tulee pääasiaksi. Aikaisemmin pyrittiin taidolla ja tiedolla valloittamaan "paikka auringossa". Nyt moititaan edessä ja takana ammattijärjestönä toimivaa liittoamme huonoista saavutuksista. Ei muka saada suoritetuille jäsenmaksuille riittävää hyvitystä, Pietikäinen sanoo hieman ironisesti. Hän jatkoi edelleen seuraavasti:

Tämä on ikävää kehitystä kansanvaltaisessa ja varsinkin "yhdistystoiminnan luvatussa maassa". Yhdistyksen virkailijat ja johtokunta hoitavat asioita järjestölehden välityksellä. Omaa henkilökohtaista panosta ei enää haluta tuoda esille yhdistystoimintamme hyväksi.

Jaa-a. Siinäpä on hieman miettimistä myös nykypolvelle. Näkemykset ja odotukset ovat muuttuneet. Niin ovat muuttuneet myös ihmiset. Onko todella aineellisuus täysin ohittanut aatteellisuuden, kuten Pietikäinen sanoo. Tuskinpä sentään. Mutta pitäkäämme vanhan veteraanin ajatukset mielessä.

Yhdistyksen vuosikokous v. 1970 liiton toimiston suojissa. Edessä vas. T. O. Parmanen, Kalevi Pohjanheimo ja V. I. Pietikäinen.

Puheenjohtaja patisteli

Silloisten vuosien ajankuvana lienee paikallaan katsoa myös, millä tavoin pitkäaikainen puheenjohtaja Kalevi P o h j a n h e i m o patisteli yhdistyksen jäsenkuntaa v. 1963 joulukuussa julkaistussa HEL-TEK-lehdessä.

— Jokainen yhdistyksemme jäsen on lehdessämme huomannut kokousilmoitukset, vaikkakin vain murto-osa on osallistunut k.o. kokouksiin. Lienee syynä huonoon osanottoon nykyään vallitseva kiireinen elämäntahti. Ehkä jäsenkunnan mielestä johtokunta, jonka he ovat valinneet, on ainakin tyydyttävästi hoitanut yhteisiä asioitamme. Jos näin on, niin vilpittömän kiitos koko johtokunnan puolesta, kirjoitti siis Pohjanheimo tästä perin tärkeästä asiasta. Hän jatkoi edelleen seuraavasti:

— Yhdistyksen johtokunta on melkein pä jokaisessa kokouksessaan vakavasti harkinnut kuukausikokouksien ohjelmapuolta, ennen kaikkea löytääkseen aiheita, joista jäsenkuntamme olisi kiinnostunut. On

Yhdistyksen johtokunta v. 1970. Edessä vasemmalta siht. Nils Jousikari, taloudenhoitaja Eino J. Salonen, puh.joht. Kalevi Pohjanheimo ja johtokunnan jäsen Toivo Lääperi. Takana seisomassa muut johtokunnan jäsenet, vas. V. Mäkelä, S. Kivimäki, I. Virtanen ja E. Hokkanen.

tehty mielestämme hyviäkin suunnitelmia, mutta on ollut pakko toistaiseksi ne hylätä taloudellisista syistä. — Sitten seuraa vakava vetoamus: — Arvoisat jäsenet. Olemme tällä hetkellä erittäin vakavan tilanteen edessä. Tiedätte, että runko- ja palkkasopimukset ovat molemmilta puolilta irtisanottu. Uusien voimaan saatettavien sopimusten aikaansaaminen ei tule olemaan helppoa. Edessämme on väistämättömästi tilanne, joka vaatii ehdottomasti jokaisen jäsenen henkilökohtaisen panoksen. Nyt jos koskaan voimme osoittaa mihin pystymme. Sanotaan, että yksimielisuus on voimaa. Osoittakaamme nyt, että se pitää paikkansa. Tämän jälkeen Pohjanheimo kuvailli yhdistyksen toiminnan eri puolia ja vetosi vielä lopuksi jäseniin. — Jos kellä on hyviä ja käyttökelpoisia ajatuksia ja vielä parempi lehteemme sopivia kirjoituksia, niin lähettäkää ne yhdistyksen toimistoon, kuului pyyntö ja puheenjohtajan sana. Tuossa vaiheessa tilanne oli todella kertaalleen vakava, sillä vaikalau-

dalla oli jo tuolloin koko vasta aloitetun ohjelkujärjestelmän jatkuvuus. Kiistat ovat siis pitkälläkin aikavälillä olleet samaa luokkaa kuin sitten 1970-luvulla, jolloin vastaavat asiat ovat olleet usein esillä.

Eri asia sitten on, että jäsenten aktiivisuus ei näistä voimakkaista veto-oimuksista huolimatta ottanut piristyäkseen kuten tässä historiikissa on myös muissa yhteyksissä todettu. Se on ollut jatkuva pulma pääkaupungissa toimivalle yleisyhdistykselle, jonka jäsenkunta jakautuu miltei kaikille teollisuusaloille ja vastaavasti lukuisille työpaikoille.

XV YHDISTYKSEN TIEDOTUSTOIMINTA

Informaatiotoiminta on tällaisen suuren yleisyhdistyksen kuin Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n piirissä muodostunut jatkuvasti keskeiseksi ongelmaksi. Kuten edellä on selostettu liiton julkaisu-toiminta on saanut alkunsa juuri Helsingin Teollisuusteknikkojen piiristä. Niinpä Teollisuusteknikko-lehti alkoi ilmestyä yhdistyksen toimittamana v. 1927 ilmestyen myös kahtena seuraavana vuotena. Yhdistyksen oma julkaisu-toiminta päättyikin siinä vaiheessa tähän, sillä lehteä alettiin vuodesta 1930 julkaista liiton toimesta. Kuten tunnettua, liiton osalta julkaisu-toiminnassa Tekniset-lehti on liiton jäsenlehti. Se jaetaan kaikille jäsenille. Keskusliitto puolestaan julkaisee STTK-lehteä, joka jaetaan myös kaikille jäsenliittojen jäsenille.

Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n piirissä ryhdyttiin jäsenmäärän kohotessa julkaisemaan v. 1947 Helsingin Teollisuusteknikkojen Tiedonantoja-nimistä tiedotuslehteä, jonka nimi sitten 1950-luvulla muutettiin HEL-TEK-lehdeksi. Se sisälsi kulloinkin ajankohtaisia yhdistyksen ja liiton toimintoihin liittyviä asioita. Tiedot yhdistyksen kokouksista saatiin näin perille. Tämän oman tiedotuslehden julkaiseminen sittemmin lopetettiin v. 1968 ja yhdistyksen tiedotustoimintaa keskitettiin liiton julkaisuihin ja muihin omiin tiedotteisiin. Ryhdyttiin käyttämään joukkoristisiteitä tiedotusten postittamisessa. Kokousaktiivisuuden tasoa ei omalla jäsenlehdellä saatu juuri kohotetuksi. Se oli myös yhdistykselle taloudellinen kysymys, sillä yrityksistä huolimatta maksettuja ilmoituksia ei saatu julkaisuun riittävästi. Kuitenkin HEL-TEK-julkaisu oli tärkeä kanava yhteydenpidossa kasvavaan jäsenkuntaan. Se oli tuttu ja läheinen lehti.

Toimiston pitkäaikainen hoitaja rouva Sonja Haapa.

XVI OMA TOIMISTOHUONEISTO

Yhdistyksen toimisto sijaitsi aina vuoteen 1962 saakka Keskuskatu 4:ssä Helsingissä, mutta kun yhdistys osti oman osakkeen Kalliosta V linja 16:sta, toimisto muutettiin tähän omaan tilaan vuonna 1963. Uudessaakaan toimistotilassa ei kuitenkaan ole ollut käytettävissä riittävän suuria kokoustiloja, joten yhdistyksen kuukausi- ym. jäsenkokoukset on jouduttu pitämään muualla. Sen sijaan johtokunta ja puhemiesistö sekä valiokunnat ovat voineet kokoontua toimiston tiloissa. Myös liiton Helsingin piirin toimisto on ollut samoissa suojissa. Toimiston hoitajana on pitkään ollut rouva Sonja Haapa, häntä aikaisemmin Milja Konstig.

Kiitollisuutta vaikuttajille

Jo alkuvuosina yhdistys osoitti kiitollisuuttaan silloisen Helsingin Teollisuuskoulun, sittemmin Teknillisen koulun opettajia kohtaan valiten ensimmäiseksi kunniajäsenekseen 19.11.1927 ins. Johan Anton Z i d - b ä c k i n. Hän oli niitä harvoja teknikkojen opettajia, jotka olivat alus-

ta alkaen mukana, kun maahamme ryhdyttiin perustamaan teknillisiä kouluja. Hän valmistui koneinsinööriksi v. 1876, jatkoi opintojaan Saksassa ja toimi vuodesta 1886 ensin lehtorina Kuopion teollisuuskoulussa ja vuodesta 1914 Helsingin teollisuuskoulussa, välillä myös rehtorina, jääden eläkkeelle v. 1936. Hän kuoli v. 1948 saavuttaen 94 vuoden iän. Yhdistyksen muista kunniajäsenistä on mainittava tekn. Helmer Arvila ja Vilho Pietikäinen, alkuaikojen tunnettuja yhdistyksen johtomiehiä molemmat.

XVII YHTEYDET LIITON HALLINTOON

Yhdistyksellä on jatkuvasti ollut kiinteät yhteydet Teknisten Liiton ja sitä kautta myös keskusliiton STTK:n hallintoon. Teknisten Liiton puheenjohtajana toimi vv. 1946—74 yhdistyksen jäsen, sosiaalineuvos T. O. P a r m a n n e. Hän toimi vv. 1944—46 yhdistyksen puheenjohtajana. Parmanteen jäädessä eläkkeelle v. 1974 Teknisten Liiton puheenjohtajaksi valittiin Vaasan liittokokouksessa v. 1974 teknikko Matti H u u s k o n e n. Yhdistyksemme tunnollisena taloudenhoitajana ja keskusasiamiehenä on 1950-luvun alkuvuosista alkaen toiminut Eino J. S a l o n e n. Hän on kuulunut vuosikymmenet myös Teknisten Liiton liittohallitukseen toimien liiton varapuheenjohtajana. Salonen on toiminut pitkään myös keskusliiton hallituksessa sekä välillä myös keskusliiton varapuheenjohtajana.

Yhdistyksen uskollisena ja pitkäaikaisena puheenjohtajana on toiminut Kalevi P o h j a n h e i m o vv. 1955—75 ja hän on yhdistyksen edustajana kuulunut myös liiton liittovaltuustoon sekä osallistunut valio-kuntatoimintaan ja aikaisemmin toimineen Kustannus Oy Tekniikan Kirjan toimintaan. Yhdistyksen jäsenet ovat osallistuneet myös alakohtaisia sopimuksia valmisteleviin neuvottelukuntiin. Merkittävä on ollut yhdistyksen edustajien osuus myös Helsingin piirin toiminnassa. Yhdistyksen perustamisvaiheessa asioihin vaikuttivat ratkaisevasti teknikot H. A r v i l a, W. F i n n b e r g (Virmajuuri), T. V i i t a n e n ja W. L. L u m m e. Alkuaikoina pitkäaikaisena puheenjohtajana toimi teknikko Viljo P i e t i k ä i n e n hoitaen tätä tehtävää yhtäjaksoisesti

13 vuotta. Teknikko V. Sarmaala toimi puheenjohtajana vv. 1949—55.

Yhdistyksen sihteerit ovat ansiokkaasti kirjoittaneet papereihin päätökset ja yhdistyksen vaiheet. Useat heistä ovat osallistuneet myös Helsingin piirin ja liiton toimintoihin. Tässä erityisesti tulee mainita Arvi Kojo, Pauli Heikkinen, Nils Jouskari ja Raimo Mäntylä, jotka kaikki osallistuivat myös liiton toimintoihin mm. valiokunnissa. Pauli Heikkinen antoi merkittävän panoksen liiton julkaisutoiminnan hyväksi teknisellä asiantuntemuksellaan. Sama pätee muiden edellämainittujen kohdalla.

Menneitä muistellen. T. O. Parmanne ja Kalevi Pohjanheimo yhdistyksen 50-vuotisjuhlassa 24. 5. 1975.

XVIII YHDISTYS OSANA VOIMISTUVAA KOKONAISUUTTA

Teknisten Liitto on tänä kautena kasvanut voimakkaimmaksi toimihenkilöiden työmarkkinajärjestöksi Suomessa. Kun liiton jäsenmäärä vielä 1960-luvun alussa oli noin 10.000 ja 1971 noin 30.000 vastaava luku oli vuoteen 1975 tultaessa kohonnut 50.000:een. Järjestäytymisajatus oli lyönyt voimakkaasti läpi. Samalla myös Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto on kokenut voimakkaan kasvuvaiheen erityisesti 1970-luvulla, jolloin uusien jäsenliittojen ja samalla henkilöjäsenten määrä kohosi erittäin ripeästi teknisten toimihenkilöjärjestöjen keskittäessä voimiaan yhteisen ja saman keskusjärjestön piiriin. Yksityisen sektorin liittojen ohella myös julkisen sektorin teknisten toimihenkilöiden liitot tulivat mukaan STTK:hon. Niinpä STTK:n jäsenliittojen lukumäärä oli vuonna 1975 jo 11 ja henkilöjäsenten lukumäärä 85.000.

Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n kylvöstä on sukeutunut mahtava puu.

XIX LIITON PITKÄAIKAISEN PUHEENJOHTAJAN SANA

Sosiaalineuvos T.O. Parmanteen puhe (otteita) Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n 50-vuotisjuhlassa 24. 5. 1975 Helsingissä:

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen, maamme saavutettua itsenäisyytensä, virisi kansalaisten keskuudessa monia yhteistoiminnan muotoja. Tavallisimmin tämän yhteistyöhaiun ilmentymä oli yhdistys, joka oli ottanut ohjelmaansa aatteellisten tai taloudellisten tavoitteiden ajamisen. Näinä aikoina keskusteltiin monasti teollisuuskoulun käyneiden tekniikan miesten kesken yhteistyön tarpeellisuudesta koulun käynnin jälkeenkin. Tahdottiin ikäänkuin laajentaa koulujen toverikunnissa syntyntä yhteishenkeä ja soveltaa sitä suurempiin puitteisiin.

Tämän tapaisia ajatuksia oli jo aikaisemminkin ollut liikkeellä. Viime vuosisadan lopulla muodostui Tampereen seudulle yhteenliittymä teollisuuskoulun entisistä oppilaista. Tässä olivat myös rakennusmestarit mukana. Tämä yritys silloin muutaman vuoden toiminnan jälkeen hajo-

Kukkia ja kädenpuristuksia. Helsingin piirin edustajat Leo Riipinen, Usko Oijala ja Lauri Mäkelä onnitteluita esittämässä.

Teknisten Liiton onnittelut toivat Matti Huuskonen ja Jorma Reini rouvineen.

si, mutta se oli kuitenkin antanut alkusysäyksen nykyiselle Rakennusmestarien Keskusliitolle.

Pääkaupungin seudulla oli myös usean vuoden ajan keskusteltu teollisuuskoulun suorittaneiden teknikoiden yhteistyön tarpeellisuudesta. Oli pa pari kertaa yhdistyksen muodostaminenkin ollut lähellä. Aika vierei kuitenkin vuoden 1925 alkuun, ennenkuin 25. päivänä tammikuuta tämä nykyinen Helsingin Teollisuusteknikot r.y. saatiin perustetuksi. Alkuunpaneovina puuhamiehinä olivat teknikot W. L. Lumme ja H. Arvila. Nämä molemmat miehet antoivat vuosien kuluessa myös huomattavan panoksen liittotasolla suoritettun työn hyväksi.

Alkuvuosien aikana yhdistyksen toiminta oli nykyisten mittapuiden mukaan vaatimatonta ja pientä. Jäsenmäärän kasvukaan ei tapahtunut kovin nopeasti. Mutta toiminta antoi jäsenistölle välittömän kosketuksen muihin saman alan tekniikan miehiin. Samoin havainnollisen tietoisuuden siittä, että ryhmäkuntaa varten oli olemassa oma yhteenliittymä. Henkilökohtainen vuorovaikutus oli läheistä. Useiden vuosien ajan yhdistyksen koko jäsenkunta tunsu toisensa aina työpaikkaa ja siellä olevaa tehtävää myöten. Jäsenkunnan pääosan muodostivat kone- ja sähkötekniikot.

Yhdistys on alun alkaen pyrkinyt talvikausina pitämään jäsenistölle tarkoitettuja kuukausikokouksia. Näille tilaisuuksille etsittiin kokoushuoneisto, jossa oli myös mahdollisuus omatoimisesti järjestää kahvitarjoilu. Jäsenten rouvat hoitivat hyväntahtoisesti virvoketarjoilun ja tästä harrastuksesta saatu pienehkö rahaerä jäi yhdistyksen vastaisia tarpeita varten.

Kuukausikokouksiin pyrittiin hankkimaan myös teollisuustoimintaa sivuava esitelmä. Näiden pitäjinä oli usein joku yhdistyksen jäsen. Taivoitteena oli jäsenistön teknisen maailmankuvan syventäminen.

Kokousten yhteydessä harjoiteltiin myös käytännön yhdistystoimintaa. Niinpä kuukausikokouksessa valittiin seuraavan tilaisuuden puheenjohtaja ja sihteeri. Nämä sitten hoitivat ajallaan tehtävänsä yhdistyksen vastaavien vakinaisten luottamushenkilöiden ohjauksen ja valvonnan alaisina.

Teollisuusretkeilyjä tehtiin alkuaikoina mielenkiintoisilta vaikuttaviin kohteisiin. Avainhenkilönä oli tavallisesti yhdistyksen jäsen, joka oli kyseisen teollisuuslaitoksen palveluksessa ja pystyi järjestämään laitoksen portit raolleen ryhmäkäyntiä varten.

Yhdistyksen virallisin tilaisuus oli luonnollisestikin vuosikokous. Sen pitämisen yhteydessä saatettiin olla hyvinkin muodollisia ja tarkkoja. Esim. tilintarkastajien valinta oli tärkeä tehtävä.

Kolmekymmentäluvun jälkipuoliskon aikana tulivat yhdistyksen toimintaohjelmaan myös luentotilaisuudet. Muutamia luentosarjojakin jär-

jestettiin, johon yhdistyksen ulkopuolellakin olevat tekniikan miehet olivat tervetulleita osanottomaksun suoritettuaan. Kaksi sähköteknillistä luentosarjaa menivät osittain päällekkäin sotatapahtumien kanssa. Tilanne pelastui kuitenkin siten, että oleskeltiin tarvittava aika pommi-suojassa ja osallistuttiin sen jälkeen teknisen tietouden jakeluun.

— Nämä sähköteknilliset luentosarjat sisälsivät siinä määrin ajankoh-
taisia tietoja, että ne julkaistiin kahtena niteenä yleiseen myyntiin. Sotavuosinakin siis koettiin ylläpitää yhdistyksen toimintaa mahdolli-
suuksien mukaan. Kokousten pitäminen oli kuitenkin silloin paljon
hajanaisempaa, koska osa jäsenistöä oli rintamapalveluksessa.

Yhdistyksen parhaita ja aktiivisinta jäsenistöä verotti ensimmäisinä
vuosikymmeninä liittohallituksen tarvitsema miehitys. Liiton käyttöva-
rat olivat noina vuosina melko vaatimattomat ja matkakuluja säästääk-
seen vuosittain pidetyt liittokokoukset valitsivat liittohallituksen yk-
sinomaan helsinkiläisiä jäseniä. Liittokokouksen ja liittohallituksen jä-
seniä valittaessa olivat rautateiden palveluksessa olevat teknikot eri-
koisasemassa. Heillähän oli vapaa matkustajakiintiö työnantajansa ta-
holta ja tämä oli kullan arvoinen seikka näiden luottamushenkilöiden
sopivuutta arvosteltaessa ja toisaalta harkittaessa silloisten rahavarojen
käyttöä.

Varsinainen ammattijärjestöllinen toiminta ei kuulunut 20- ja 30-lu-
vuilla yhdistyksen toiminnan piiriin. Kuitenkin tämän ajatuksen kanssa
jouduttiin kosketuksiin kesällä 1939. Tällöin nimittäin liiton eri yhdis-
tyksistä keräytyi toistasataa henkilöä käsittävä ryhmä teki opintomat-
kan Tukholmaan. Matkan paikalliseksi järjestäjäksi oli saatu Ruotsin
Työnjohtajaliitto, nykyiseltä nimilyhennykseltään SALF. Teollisuusret-
keilyn kohteet olivat olleet mielenkiintoisia ja matka huipentui viimei-
senä iltana SALF:n tarjoamaan jäähyväisillalliseen monen Tukholman
kävijän tuntemassa Grand-hotellissa.

Retken aikana olivat osanottajat saaneet paljon tietoja SALF:n silloi-
sesta ammattijärjestöllisestä toiminnasta. Matkalaisille selostettiin mm.
senaikaista voimassa ollutta yleissopimusta ja sen sovellutusta käytän-
nön elämässä.

Saadut ajatukset jäivät itämään liiton jäsenyhdistysten piirissä. Niinpä
jo syksyllä -39 asiasta keskusteltiin, mutta laajempi mielipiteiden vaihto
tapahtui vasta vuosien 1940—41 aikana. Kokousten keskustelu muuttui
välillä kiivaaksikin väittelyksi siitä, olisiko yhdistyksen — ja koko lii-
tonkin — luovuttava yli 15 vuoden aikana työllä ja vaivalla rakenne-
tusta yhteistyöstä, joka menestyksellisesti on luonut ammattikunnallista
yhteishenkeä ja edistänyt uusimman tekniikan tuntemusta. Vastakohta-
na nähtiin uusi toimintaohjelma ja huomattavan suuri uuden jäsenai-

neksen mukaantulo, jotka molemmat seikat koettiin hyppäyksenä suureen tuntemattomaan.

Erikoisesti silloinen liiton puheenjohtaja, tulieluinen teknikko G. Hypén piti, tekisi mieli sanoa palopuheita koulupohjaa laajemman jäsenkunnan mukaan saamiseksi. Hänen ajatuksiinsa suhtautui kuitenkin pääosa jäsenistöä varoen. Näkökanta perustui siihen, että tähän saakka tapahtuneen toiminnan perusteella tiedämme missä olemme, mutta suuret muutokset yhdistyksen rakenteessa voivat helposti aiheuttaa toiminnallisen takaiskun.

Keskustelut ja väittelyt jäivät taka-alalle jatkosodan syttyessä kesällä 1941.

Todettakoon tässä yhteydessä, että jos järjestömme ja sen jäsenkunta olisi sotien väli vuosina onnistunut vetämään oikeat johtopäätökset tulevasta kehityksestä sekä hyväksynyt yhdistysten jäsenyyteen koulupohjasta riippumattoman jäsenkunnan, niin vuonna 1945 perustetun Suomen Työnjohtajaliiton kahdeksanvuotinen toiminta olisi saattanut käydä tarpeettomaksi.

Ammattijärjestöllinen linja koettiin sotavuosinakin nostaa päätään järjestömme työskentelyssä. Liittomme, silloiselta nimeltään Suomen Teollisuusteknikkojen Liitto teki aivan sotavuosien loppukuukausina esityksen Suomen Työnantajain Keskusliitolle Ruotsista saadun esimerkin mukaisen yleissopimuksen aikaansaamiseksi. Ehdotus johti vuoden -44 lopussa ja -45 alussa neuvotteluihinkin, mutta tavoitteena ollut sopimusta ei vielä silloin syntynyt.

Valitettavasti yhdistyksemme jäsenistö joutui heti sodan jälkeen taloudelliseen puristukseen, joka rasitti koko silloista teknistä toimihenkilökuntaa. Työnantajapuoli oli palkkojen tarkistuksissa suosinut yksinomaan työntekijäpuolta, joka johti siihen, että työnjohtajat saivat alemmaa palkkaa kuin heidän johdossaan olleet työntekijät. Tilanteesta yritettiin neuvotella, mutta ilman tulosta. Vasta neljän päivän koko maata käsittävä lakko auttoi työnantajapuolen huomaamaan teknisen toimihenkilökunnan tarpeet. Sodan jälkeen yhdistyksessämme hyväksyttiin jäsenkelpoisuuden ehdoksi käsite ”tekninen toimihenkilö” ilman, että siihen olisi liittynyt mitään sidonnaisuutta kouluopintoihin. Saimme huomattavassa määrässä uutta jäsenistöä. Kokousten luonne muuttui. Pääasiana olivat nyt palkka-asiat ja sopimuspolitiikka aikaisempien teknillisluontoisten aiheiden siirtyessä taustalle.

Aikaisempi yhdistyksen sisäinen ilmapiiri myös muuttui. Toimintaan tuli nyt uudenmuotoista radikalismia. Valvottiin jäsenistön taloudellisia etukysymyksiä. Asiat piti esittää voimakkaalla äänellä ja päätöksellä, jotta kokouksen osanottajat olisivat tulleet vakuuttuneiksi asian tärkeydestä. Vähitellen kuitenkin löydettiin asiallinen käsitteletapa

palkka-asioissa ja lähestyttiin huomattavasti sitä kokoustyyliä, joka nykyisin yhdistyksessä vallitsee.

Lähimmät vuosikymmenet ovat kaikille yhdistyksen jäsenille tutumpia, joten en aio niissä viipyä. Vuosien kuluessa yhdistyksellä on ollut monta tarmokasta puheenjohtajaa. Unohtamatta heistä ketään haluaisin kuitenkin erikseen mainita teknikko V. I. Pietikäisen, joka 13 vuotta jaksoi puurtaa puheenjohtajana silloin, kun yhdistys oli vielä pieni ja mahdollisuudet tehokkaaseen toimintaan olivat hyvin vaatimattomat.

Nykyajan tekninen toimihenkilö palkansaajana on huomattavassa määrässä riippuvainen oman alansa ammattijärjestöstä. Yksityinen jäsen saattaa liikaakin luottaa järjestökoneiston mahdollisuuksiin. Helposti tulee esille mielipide ”kyllähän ne sen siellä liitossa hoitavat”. Kuitenkin jokaisen jäsenen elävä kosketus ammattijärjestölliseen yhdistystoimintaan olisi mitä tärkeintä. Uusia suuntaviivoja ja ajatuksia tarvitaan jatkuvasti, joten jokaisen jäsenen näkemykset pitäisi tuoda yhteiselle foorumille.

Informaatiotoiminta on keskuudessamme nykyisin huomattavasti tehostunut. Jokaiselle jäsenelle tulee liiton järjestölehti. Lisäksi viime aikoina on myös keskusliittomme äänenkannattaja tuonut järjestötietoutta jäsenistölle. On varsin tärkeää, että myös jäsenistö tuo mielipiteensä esille niin koko sopimuspolitiikastamme kuin erikoisesti palkkajärjestelmästäkin. Näin saatujen vaikutelmien perusteella neuvotteluelimissä toimivat henkilöt saavat usein arvokkaita viitteitä tavoitteista.

HELSINGIN TEOLLISUUSTEKNIKOT r.y:n VIRKAILIJAT
VV. 1925—1975:

Puheenjohtajat:

W. R. Finnberg (Virmajuuri)	1925—26
A. Karila	1927
T. Viitanen	1928—29
V. Pietikäinen	1930—43
T. O. Parmanne	1944—46
H. Halme	1947—48
V. Sarmaala	1949—54
K. Pohjanheimo	1955—75

Varapuheenjohtajat:

T. Viitanen	1925—28
T. Valtonen	1929—30
V. Ahonen	1931—32
J. Metsola	1933—42
T. Karhu	1943—45
H. Halme	1946
V. Pietikäinen	1947
M. Malmi	1948—56
A. Tamminen	1957—58
R. Tamminen	1959—61
E. J. Silvennoinen	1962—64
T. Lääperi	1965—70
S. Kivimäki	1971
R. Mäntylä	1972
S. Kuivikko	1973—75

Sihteerit:

W. L. Lumme	1925
O. Paronen	1926—27
V. Pietikäinen	1928—30
E. Vartio	1931—35
E. Terho	1936—37
O. Lindeman	1937—38
V. Hannula	1938—40

I. Vesamaa	1941—43
H. Lankio	1944—46
T. Sahravuo	1947—48
V. Sarmaala	1948
R. Tamminen	1949—54
A. Krank	1955—57
E. J. Silvennoinen	1958—60
A. Kojo	1961—63
P. Heikkinen	1964—65
I. Virtanen	1966
P. Heikkinen	1967
N. Jousikari	1968—1972
R. Mäntylä	1973—1975

Rahaston- ja taloudenhoitajat:

H. Arvila	1925—34
A. Niiva	1935—44
K. Salakari	1945—46
T. Koillinen	1947—48
A. Hacklin	1948
E. Raunio	1949
K. Pohjanheimo	1950—54
U. Harinen	1955—57
E. J. Salonen	1958—75

LÄHTEITÄ:

Suomen Teollisuusteknikkojen Liitto r.y. 1925—1950, historiikki, toimittaneet H. Arvila, Urho Heino ja Aimo Niemi

Helsingin Teollisuusteknikot r.y. historiikki 1925—1950

Teknillisten Toimihenkilöiden Liitto r.y. 1950—1954

Teknisten Liitto r.y. 50 vuotta, Olavi Kontula, Tapiola 1975

30 vuotta teknisten hyväksi. Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto r.y. 30 vuotta, Olavi Kontula, Helsinki 1976

Eino S. Suolahti: Helsingin neljä vuosisataa, 1972 Helsinki

Heikki Waris: Työläisyhteiskunnan syntyminen Helsingin Pitkäsillan pohjoispuolelle, 1973, Helsinki, Weilin+Göös

Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n pöytäkirjat vv. 1949—75

Helsingin Teollisuusteknikot r.y:n Tiedonantoja ja HEL-TEK-lehti vuosikerrat 1955—1968

Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja v. 1925 ja v. 1975

Helsingin Teknillinen Oppilaitoksen kertomus lukuvuodesta 1971—1972 (sis. katsauksen 90:ään toimintavuoteen)

